

Komparativ analyse om anerkendelse af fremmede domme i Danmark og USA

A comparative study in recognition of foreign-country judgments in Denmark and the United States of America

Anders Pilgaard Andersen

I denne afhandling er der foretaget en komparativ analyse af hhv. Danmarks og USA's anerkendelse af fremmede nationers domme inden for kontraktsrettens område. For begge landes vedkommende er spørgsmålet løst ved, at der først er foretaget en beskrivelse af den historiske udvikling, hvorefter den nuværende retstilstand er beskrevet.

For Danmarks vedkommende var der før 1933 ikke regler herom, hvor reglen i retspraksis var, at man anerkendte dommene. Efter 1933 blev retsplejelovens § 223 a indført, hvorefter Danmark indtil 1976 ikke kunne anerkende fremmede domme foruden gensidighed og en justitsministeriel bestemmelse herom. I 1976 blev kravet om gensidighed opløst. Justitsministeren har ikke benyttet sin bemyndigelse, hvorfor Danmark i dag ikke anerkender fremmede domme fra f.eks. USA. Dommen U 2001.1949 Ø er i teorien blevet udlagt som en undtagelse til retsplejelovens § 223 a, hvorfor der er i afhandlingen er foretaget en beskrivelse samt en kritisk diskussion af dommen.

I USA er den historiske udvikling blevet beskrevet gennem Hilton-doktrinen, over Erie-doktrinen, for i dag at fastslå, at Restatement (Third), Uniform Foreign Money Judgments Recognition Act (1962) og Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act (2005) fastlægger retsstillingen i USA. Den klare hovedregel er her, at fremmede domme anerkendes, medmindre der i den fremmede nation er sket en overtrædelse af formelle betingelser opremsat i de tre nævnte love.

Afslutningsvis er der sket en sammenligning af de to retssystemers tilgang, hvor det ses, at udgangspunkterne er forskellige. Der er desuden foretaget en sammenligning mellem den danske retspraksis undtagelse, og den amerikanske tilgang, hvor det ses, at Danmark går en smule videre i sin vurdering af den fremmede dom, end der gøres i USA.

The topic of this thesis is a comparative study of the recognition of foreign-country judgments in Denmark and the United States in regard to contracts claims. For both countries the question has been solved by giving a description of the historical development whereafter the current state of the law has been discussed.

There were no rules in Denmark before 1933 and at that time the judges accepted foreign judgments. In the Administration of justice Act (§ 223 a) the rules were changed and after 1933 Denmark did not accept foreign judgments unless there was reciprocity and an executive order from the Minister of Justice. After 1976, the reciprocity requirement was removed; to date the executive order has not been used. For that reason Denmark does not recognize foreign country judgments. This thesis will look at and assess the theory that decision U 2001.1949 Ø is a change in the Danish law on a common-law ground.

In regard to the United States historical development I have looked at the Hilton-doctrine and the Erie-doctrine which leads to the current rules in Restatement (Third), the Uniform Foreign Money Judgments Recognition Act (1962) and the Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act (2005). The rule in United States today is that foreign judgments are recognized, unless the circumstances involving the foreign judgment falls within the noted exceptions in one of the Acts.

The end of my thesis includes a comparative study between the Danish and the American rules. The conclusion is that the main rule in Denmark and the United States is different. There is also a comparative study between the rule stated in U 2001.1949 Ø and the American Acts. This study shows that the Danish judges go further in their enquiry of the foreign judgment then the American judges are allowed to.

Indholdsfortegnelse

.....	4
1. Indledning.....	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Afgrænsning af emne.....	5
1.3 Metode.....	6
2. Beskrivende del.....	7
2.1. Folkeretlige krav til den internationale procesret.....	7
2.2 Danmark.....	7
2.2.1. Før 1. juli 1933.....	7
2.2.2. Fra 1. juli 1933 til 1976 – gensidighedskravet.....	9
2.2.3. I dag – Retsplejelovens § 223 a.....	14
2.2.4. Ændring af retsstillingen gennem retspraksis ved U 2001.1949Ø?.....	16
2.2.5. Ordre public-forbeholdet.....	18
2.2.6. Særlige retsområder.....	22
2.3. USA.....	23
2.3.1. Indledning.....	23
2.3.1.1. Præsentation af det amerikanske retssystem.....	23
2.3.1.2. Indledning om den amerikanske procesret.....	24
2.3.2. Hilton-doktrinen.....	26
2.3.3. Erie-doktrinen.....	28
2.3.4. USA i dag.....	30
2.3.4.1. Hovedregel.....	30
2.3.4.2. Må ikke anerkende – may not-tilfælde.....	32
2.3.4.2.1. Impartial tribunals or procedures not compatible with due process of law.....	32
2.3.4.2.2. Rendering state did not have jurisdiction.....	33
2.3.4.2.3. Jurisdiction over subject matter.....	36
2.3.4.3. Kan nægte anerkendelse – need not-tilfælde.....	36
2.3.4.3.1. Defendant did not receive notice of the proceeding in sufficient time.....	37
2.3.4.3.2. Judgment obtained by fraud.....	38
2.3.4.3.3. Judgment conflict with another final and conclusive judgment.....	38
2.3.4.3.4. Contrary to an agreement between the parties.....	38
2.3.4.3.5. Seriously inconvenient forum.....	39
2.3.4.3.6. Tilføjelser til RA05.....	39
2.3.4.4. Gensidighed – særlige stater.....	40
2.3.4.5. Ordre public-forbeholdet.....	41
2.3.4.6. Kort om American Law Institute (ALI)-forslaget.....	42
3. Komparativ analyse af Danmark og USA.....	43
3.1. Indledning.....	43
3.2. Hovedreglerne.....	43
3.3. Arnt Nielsens punkt 1.....	45
3.4. Arnt Nielsens punkt 2.....	47
3.5. Arnt Nielsens punkt 3.....	49
3.6. Arnt Nielsens punkt 4.....	49
4. Konklusion.....	51
5. Forkortelses- og litteraturliste.....	53
6. Domsliste.....	57
6.1. Danske domme.....	57
6.2. Amerikanske domme.....	57

7. Bilag.....	59
7.1. Bilag 1 – Uniform Foreign Money-Judgments Recognition Act, 1962 (RA62).....	59
7.2. Bilag 2 – Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act, 2005 (RA05).....	61

1. Indledning

1.1 Problemformulering

I den verden vi i dag befinder os i, har internationaliseringen en stadig større betydning. Den danske samhandel med udlandet, især den vestlige verden, er en væsentlig forudsætning for opretholdelsen af vores samfundsstruktur, levestandard mv.

Grundet denne samhandel er det uundgåeligt, at der opstår juridiske konflikter mellem parter fra forskellige lande, hvilket juridisk kan løses gennem domstolene i parternes lande. Efter en endelig afgørelse i de nationale domstole opstår spørgsmålet om, hvorledes sådanne afgørelser kan anerkendes i andre lande. Idet USA er en af Danmarks væsentligste samhandelsparter uden for EU, vil jeg fokusere på, hvorledes domstolene i hhv. Danmark og USA løser denne problemstilling inden for kontraktrettens område.

Spørgsmålet jeg i denne afhandling vil redegøre for, foretage en vurdering af, samt sammenligne, kan derfor anføres som følgende:

Hvorledes anerkendes udenlandske domme i hhv. danske og amerikanske domstole indenfor kontraktrettens område? Herefter vil jeg foretage en sammenligning af de to landes tilgang til problemet samt en vurdering af, om der på nationalt eller internationalt plan bør ske en ændring af landenes praksis, således at man gør det lettere for parterne at få en endelig afklaring af deres stridigheder.

1.2 Afgrænsning af emne

I dette speciale vil jeg fokusere på anerkendelse af fremmede domme, i henholdsvis Danmark og USA. Med fremmede domme menes for Danmarks vedkommende, domme afsagt i nationer, der ikke er omfattet af domsforordningen. Information om domsforordningens løsning af anerkendelsesproblematikken kan findes i art. 33-37, hvor hovedreglen er, at retsafgørelser i en medlemsstat, skal anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden krav om en særlig procedure, medmindre en af de opstillede undtagelser er anvendelige. Ligeledes vil behandlingen af det amerikanske system ikke omfatte anerkendelsen af søsterstatsdomme, men derimod alene domme afsagt af fremmede

nationer. Fuldbgyrdelsesspørgsmålet, efter en eventuel anerkendelse, falder endvidere udenfor specialet.

Behandlingen vil alene fokusere på domme indenfor privatrettens område vedrørende pengekrav. Fokus i opgaven vil derfor være på de konstaterende domme, dvs. domme der fastslår, hvad der er ny ret mellem parterne¹. Heroverfor står de konstitutive domme, der fastslår, hvad der er ny ret mellem parterne. Her kan bl.a. nævnes skilsmisse- eller separationsdomme², afstamningssager³, samt konkursdekreter afsagt af skifteretten. Både konstaterende og konstitutive domme afgør en retsstilling mellem parterne, mens en konstitutiv dom rækker videre, idet den har retskraft for alle⁴. Herudover vil afgørelser om skatter, afgifter og bøder, samt domme der går ud på at erlægge andet end penge ikke blive behandlet. Anerkendelse af voldgiftsavgørelser lever sin egen tilværelse, og falder også udenfor specialets behandling⁵.

Specialet vil derfor fokusere på den danske retsplejelovs (RPL) § 223 a, common-law afgørelser fra USA, den amerikanske Restatement (Third) of Foreign Relations Law (R3) samt The Uniform Foreign Money Judgments Recognition Act fra 1962 (RA62) og Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act fra 2005 (RA05).

1.3 Metode

Ved sammenligning af retssystemer benyttes typisk enten Länderberichtmetoden eller den analytiske metode⁶. Førstnævnte metode sidestiller nationale retssystemer, og der redegøres samlet for et retssystem ad gangen, hvorefter der følger en sammenligning af systemerne. Metoden er især egnet ved sammenligning mellem forskellige retssystemer. Den analytiske metode sammenligner derimod begreber og retsområder, og der redegøres for hvert retssystems holdning til et enkelt emne ad gangen. I dette speciale er Länderberichtmetoden valgt, idet det danske retssystem er baseret på civil-law traditionen, mens det amerikanske system bygger på common-law traditionen.

---

1 Arnt Nielsen side 305 samt Gomard s. 400 og 722f.

2 Se herom: International skilsmisse- og separationsret.

3 Gomard, side 782f.

4 Arnt Nielsen side 305.

5 For info herom, se lov nr. 553 af 24. juni 2005, New York konventionen af 10. juni 1958 samt, International Commercial Arbitration, volume I og II, særligt volume II s. 2701-2878 og Gomard kap. 55.

6 Komparativ ret s. 188.

Fremstillingen af retten, kan være enten dynamisk eller statisk⁷. Ved den dynamiske beskrivelse skildres den historiske udvikling, mens den statiske beskriver den nuværende retstilstand. I dette speciale vil både den dynamiske og den statiske metode blive anvendt.

2. Beskrivende del

2.1. Folkeretlige krav til den internationale procesret⁸

De folkeretlige krav der stilles til internationale procesret er ubetydelige. Det accepteres inden for folkeretten, at hver stat har sine egne processuelle regler, både hvad angår domstolens internationale kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede retsafgørelser⁹, og det er almindeligt anerkendt, at en stat ikke er pligtig at tillægge fremmede domme retskraft (bindende virkning for parterne), endsigse eksekutionskraft.

2.2 Danmark

2.2.1. Før 1. juli 1933

I dansk ret fandtes der ikke regler om fremmede dommes retskraft før 1932. Derimod var spørgsmålet behandlet indgående i retslitteraturen¹⁰, ligesom der fandtes en betydelig retspraksis¹¹.

Af de teoretikere kan nævnes Ørsted og H. Munch-Petersen, der fandt, at man som hovedregel burde anerkende udenlandske domme. Ørsted byggede sin opfattelse på – foruden de folkeretlige grundsætninger (hvilket antages at være anderledes i dag, jf. ovenfor i afsnit 2.1) – at det synes inkonsekvent at ”fremmede landes love skulle komme i betragtning ved bedømmelse af de fremmede lande indgående contracter, men at man ikke ville lade de i et fremmed land af de der lovligt anordnede tribunaler afsagte domme være gældende”¹². I den første retsplejelov, der blev vedtaget i 1916, var der oprindeligt ingen

---

7 Komparativ ret s. 189.

8 Se bl.a.: Ross s. 240, Arnt Nielsen s. 10 og s. 305f. Tidsskrift for Rettsvitenskap, Lando s. 297, Restatement, Second, Foreign Relations Law of the United States § 9, comments a.

9 Arnt Nielsen side 10.

10 Her kan bl.a. henvises til: Ørsted s. 124f, Munch-Petersen s. 406f, Hürwitz s. 260, Juristen, Hvidberg, s. 393-395, Lookofsky og Hertz s. 51, Lando s. 63-64 samme i Rettsvidenskab s. 293-294, Philip, s. 119, Borum s. 200, Svenne Schmidt s. 169 og Arnt Nielsen s. 306, samme International Handelsret s. 501-502

11 Se bl.a. J.U. 1855.413, J.U. 1860.142, J.U. 1890.142, U 1910.463 SH og U 1912.464.

12 Ørsted s. 124f.

bestemmelser om anerkendelse af udenlandske domme¹³. H. Munch-Petersen behandlede emnet i Den danske Retspleje, 1924, 2. del side 406-410 og udtalte her, at det ”vistnok som regel antages, at domme afsagte i andre stater, der hører til det anerkendte civiliserede folkesamfund, uden prøvelse lægges til grund ved vore domstole, idet en part, der er misfornøjet med dommen, må være henvist til at benytte de retsmidler, som vedkommende fremmede procesordning hjemler ham”. Idet der ikke fandtes regler om, hvorvidt fremmede domme blev anerkendt i dansk ret, er det derfor interessant at se på, hvordan danske domstole anså problemet. Ifølge Otto Hvidberg lå retspraksis på linie med de betragtninger, der blev fremført i litteraturen¹⁴.

I U 1910.463 SH, anførte retten: ”Det maa betragtes som en ret almindelig anerkendt Grund-sætning, at fremmede Domme, afsagte af en Ret, hvis Kompetence ikke kan bestrides, i Almindelighed uden fornyet Prøvelse maa lægges til Grund ved den Sag, hvorunder de søges gjorte eksigible i Hjemlandet”.

Ud fra denne afgørelse ,samt de i note 11 nævnte afgørelser, kan det hermed fastslås, at danske domstole som hovedregel anerkendte fremmede domme. Der var dog visse betingelser, der skulle være opfyldt¹⁵:

1. Den fremmede domstol skulle have været kompetent til at pådømme sagen. Dette betød ikke, at den fremmede domstol skulle være kompetent efter danske regler om retternes *interne* kompetence, men at en domstol i det fremmede land skulle kunne pådømme sagen efter danske regler om den abstrakte eller internationale kompetence¹⁶.
2. Dommen måtte ikke, hverken i sit resultat eller sine forudsætninger stride mod dansk ordre public¹⁷.
3. Herudover skulle den fremmede domstol være på et ”tilsvarende civilisationstrin” som danske domstole. Ifølge Lando er det dog svært at finde bekræftelser på denne tese i praksis¹⁸, men Hvidberg¹⁹ har tilsyneladende tilsluttet sig synspunktet.

---

13 Juristen, Hvidberg s. 394.

14 Juristen, Hvidberg, s. 394.

15 Tidsskrift for Rettsvitenskap, Lando, side 293f samme: Lando, s. 64.

16 U 1894.1342 SH

17 Se obiter dictum i U 1912.464 og nedenfor afsnit 2.2.5

18 Tidsskrift for Rettsvitenskap, Lando s. 294, samme i Lando s. 64.

19 Juristen, Hvidberg s. 395.

Hvidberg anfører, at der fra 1892 til 1932, i UfR og S.H.T var 33 sager om formueretlige forhold, hvor fremmede domme blev lagt til grund. Dette forklares med, at udenlandske parter benyttede sig af de danske domstole til at få anerkendt deres fremmede domme, og Hvidberg kalder derfor det statistiske grundlag for en ”tendens i tiden”²⁰.

Kort skal det dog anføres, at Danmark allerede ved den såkaldte ”Mellemrigslov” af 19. februar 1861, forpligtede sig til at fuldbyrde svenske domme og kendelser (og svenske offentlige forlig) for så vidt angår andet end straf. I loven omtales alene fuldbyrdelse, men deres retskraft var derved forudsat²¹.

2.2.2. Fra 1. juli 1933 til 1976 – gensidighedskravet²²

Ved lov nr. 340 af 23. december 1932, som trådte i kraft d. 1. juli 1933 i henhold til kongelig anordning nr. 179 af 11. maj 1933, blev retstilstanden ændret, hvor Danmark blev en af de mest restriktive overfor fremmede domme²³.

I retsplejeloven blev følgende bestemmelse indsat som § 223 a:

- (1.) Ved Overenskomst med fremmed stat kan det under Forudsætning af Gensidighed vedtages, at Afgørelser af udenlandske Domstole og Myndigheder om borgerlige Krav og udenlandske offentlige Forlig om sådanne Krav skal have bindende Virkning her i Riget, naar Anerkendelsen ikke ville være åbenbart uforenelig med Landets Retsorden. Nærmere Bestemmelse til Gennemførelse af en sådan Overenskomst kan træffes ved kongelig Anordning.
- (2.) Selv om en saadan Overenskomst ikke foreligger, kan der ved kongelig Anordning træffes tilsvarende Bestemmelser om udenlandske Afgørelser og Forligs bindende Virkning her i Riget, når Afgørelsen af danske Domstole og Myndigheder og danske offentlige Forlig om borgerlige Krav har bindende Virkning i det fremmede Stat.

Retsstillingen var nu den, at fremmede domme ikke anerkendtes i Danmark, medmindre der forelå en konvention om gensidig anerkendelse²⁴, eller der ved kongelig anordning skete

---

20 Juristen, Hvidberg s. 394-395.

21 U 1934 B, Munch Petersen, s. 4.

22 Se Arnt Nielsen s. 306-307, samme i International Erhvervsret, s. 46, Svenne Schmidt, s. 169-170, Borum s. 200-202, Philip s. 119-120, Lookofsky og Hertz, s. 51-52, Juristen, Juristen, Hvidberg s. 395-400, Tidsskrift for Rettsvitenskap, Lando, s. 294-296, samme i Lando s. 64-66 og U 1934 B, Munch Petersen s. 12-14

23 Lando, side 294.

24 Arnt Nielsen, side 306.

accept af udenlandske domme²⁵. Baggrunden for ændringen var, at Danmark på dette tidspunkt indledte et nordisk samarbejde på det internationale privat- og procesrets område, og at disse lande havde en anden ordning end Danmark²⁶. De andre nordiske lande anså det som en mangel, at der ikke i den danske lovgivning fandtes bestemmelser, der fastslog hvornår fremmede domme skulle have bindende virkning i Danmark²⁷. Kommissionen anførte tre grunde til ændringen:

- 1) Det ville medføre ”stor usikkerhed og uklarhed over, i hvilket omfang udenlandske judicielle afgørelser anerkendes her i landet, en usikkerhed som vil kunne true retsenheden i landet, idet domstolene vil savne enhver vejledning ved afgørelsen af, i hvilket omfang udenlandske domme skal anerkendes”²⁸.
- 2) Stater, med hvilke der ikke foreligger nogen overenskomst²⁹ kunne få deres judicielle afgørelser anerkendt i videre omfang end konventionsstaterne³⁰.
- 3) En regel med et modsat indhold, hvor Danmark som udgangspunkt accepterede udenlandske domme, ville stille Danmark i en svag forhandlingsposition ved forhandlinger med fremmede lande, når Danmark i forvejen i sin lovgivning i princippet anerkendte udenlandske domme.

Loven blev gennemført, på trods af at Retsplejeudvalget var modstander af forslaget³¹.

I sit foredrag holdt i Juridisk Forening d. 27. November 1933, forsvarer H. Munch-Petersen ændringen³², hvor han benytter sig af argument 1) og 3) ligesom kommissionen. Rettelig skal det dog anføres, at H. Munch-Petersen fremførte, at der ved ændringen opstod ”et beklageligt Hul i Retstilstanden over for de mange lande, hvis Domme Danmark hidtil har anerkendt”³³. Dette håbede H. Munch-Petersen dog ville blive løst med traktater eller anordninger gennem tiden, selvom han anerkendte at tiden (1930’erne), ikke kunne

25 RT 1932/33, Tillæg A 1, sp. 3127.

26 Lando antager i Tidsskrift for Rettsvitenskap s. 295f, at en norsk lovændring fra 1915, hvor Norge nu lod anerkendelsen afhænge af gensidighed, var baggrunden for de ændringer der skete i Danmark. Hvidberg anfører i Juristen s. 395, at den umiddelbare anledning til den danske ændring tilsyneladende var, at det danske Justitsministerium fandt, at det var på tide at revurdere lov af 19. januar 1861 (Mellemrigsloven) om fuldbyrdelse af domme og kendelser afsagt i Sverige.

27 RT 1932/33, Tillæg A 1, sp. 3122.

28 RT 1932/33, Tillæg A 1, sp. 3127.

29 Dvs. alle andre lande ud over Danmark som var med i det nordiske samarbejde, nemlig Norge, Sverige, Island og Finland.

30 RT 1932/33, Tillæg A 1, sp. 3127.

31 RT 1932/33, Tillæg A 1, sp. 3125.

32 U 1934 B, Munch Petersen s. 1ff.

33 U 1934 B, Munch Petersen s. 14.

betegnes som særlig gunstig for et sådant arbejde.

Senere kritiserede Lando ændringen ud fra retspolitiske synspunkter³⁴. Lando nævner hensynet til roen i retsforholdet som baggrund herfor, idet ingen part bør plages med samme sag to gange. Der opstår hermed en uklarhed og usikkerhed for parterne og tredjemand. Herudover anfører han, at mistilliden til de underudviklede landes domme er stærkt overdrevne, og at der ikke er behov for at tilsidesætte disse, medmindre de har tilsidesat grundlæggende retsplejeregler eller dansk ordre public. Endvidere anføres, at ændringen ”rammer skævt”, idet det oftest er domme fra nabolande der ønsker anerkendt, hvilke systemer der er tillid til. Afslutningsvis fastslår Lando, at faren for forum-shopping ville kunne være imødekommet ved at stille passende krav til den fremmede domstols kompetence.

Retspolitisk var der altså ikke enighed om, hvilken løsningsmodel der politisk set var den bedste. Man kan derfor spørge, hvorledes man i det praktiske liv rent faktisk behandlede de udenlandske domme.

I afgørelserne U 1934.236 SH og U 1938.960 Ø blev de udenlandske domme anset for uforbindende alene med den begrundelse, at den fornødne overenskomst eller kongelige anordning ikke forelå. Samme begrundelse blev lagt til grund af Højesteret i U 1936.471 H, hvortil retten dog tilføjede ”og da oplysningerne i sagen, som den herefter foreligger, ikke findes at give tilstrækkelige holdepunkter for at tilkende appellanten noget beløb”.

I sin artikel i Juristen fra 1970 beskæftiger Otto Hvidberg sig med retstilstanden efter ændringen, hvor han sonderer mellem den *processuelle virkning* og den *materielle betydning*.

For så vidt angår den *processuelle virkning* anfører Hvidberg, at det modsætningsvis af retsplejelovens § 223 a kan sluttes, at sagsøgte, over for hvem den udenlandske dom gøres gældende, i vid udstrækning er berettiget til at kræve bevisførelse om samme forhold, som er lagt fast i den udenlandske afgørelse og fremsætte de indsigelser, som er forkastet af den fremmede domstol³⁵.

---

34 Tidsskrift for Rettsvitenskap, Lando s. 298-299.

35 Juristen, Hvidberg, s. 398, samt Arnt Nielsen s. 309f.

Dette kan ses i U 1964.74 H³⁶:

Sagen vedrørte østtysk kaliumsklorid, der af et dansk firma S i 1952 blev solgt til hollandsk firma K1, der videresolgte til K2, som videresolgte til K3. Partiet blev imidlertid aldrig leveret af S. Herefter anlagde K3 sag mod K2 i Haag, og K2 sag mod K1. K1 inddrog S i sagen, efter en bestemmelse i den hollandske retsplejelov, hvor den danske S i 1958 blev dømt til betaling af erstatning. Den danske S mødte i sagen i Holland, men protesterede udtrykkeligt mod at blive unddraget sit danske værneting og forbeholdt sig at betragte den hollandske dom som uforbindende uden for Holland. S nægtede at betale den idømte erstatning, og i 1959 anlagde det hollandske firma K1 sag mod S ved Sø- og Handelsretten, for at få den udenlandske dom opfyldt. Først *efter* at sagen var behandlet i både Sø- og Handelsretten og Højesteret, *efter* at der i 1. instans var foretaget en meget omfattende bevisførelse herunder nye parts- og vidneforklaringer og fremlæggelse af en sagkyndig erklæring, *efter* at sagsøgeren derefter bl.a. havde måttet gendrive de samme indsigelser, som allerede var forkastet ved de hollandske domme og *efter* at der nu var gået 5 år og 7 måneder siden afsigelsen af den hollandske dom i 1958, lykkedes det K1 ved Højesterets dom at få erstatningen tilkendt også her i landet. I præmisserne henvises bl.a. til de forskellige omstændigheder, som ”med rette var lagt til grund ved de hollandske domme”³⁷.

Derfor kan det konkluderes, at der forumdomstolen i Danmark var en væsentlig prøvelse af de samme spørgsmål, som var blevet prøvet tidligere.

Arnt Nielsen anfører retspolitisk³⁸, om ikke det ville være det bedste, om den danske domstol i sådanne bevismæssige tilfælde bør afskære bevisførelsen som overflødig, hvis det er klart, at den begærede bevisførelse ikke vil tjene til yderligere relevant belysning af sagen. H. Munch-Petersen anførte i sit foredrag, at selvom udenlandske domme ikke direkte vil blive anerkendt, måtte det ikke glemmes: ”at Domme, afsagt i Stater, hvis Retsorden vi respekterer, overfor vore Domstole vil have en saa stærk *bevisende Vægt*, at Spørgsmålet om deres egentlige Retskraft derved taber en væsentlig Del af sin praktiske Betydning”³⁹. Det skal dog ikke glemmes, at den danske domstol til trods for dette, prøvede sagen tilbundsående, hvilket omkostnings- og tidsmæssigt har været anstrengt for parterne.

Under den processuelle virkning er der, ifølge Hvidberg den modifikation, at udenlandske domme nok fik en større betydning, såfremt den danske sagsøgte selv havde underkastet sig

---

36 Herudover kan henvises til U 1982.227 Ø. Det kan dog ikke afvises at den hollandske dom i denne sag havde en vis bevisende virkning, idet retten anførte: ”Under disse omstændigheder finder retten, *at det som fastslået ved distriktsdomstolens dom må lægges til grund*, at der den 10. marts 1964 mellem parterne blev indgået en agentaftale” (min fremhævelse).

37 Juristen, Hvidberg s. 398.

38 Arnt Nielsen s. 310, med henvisning til Gomard.

39 U 1934 B, Munch Petersen s. 14 samt U 1982.227 Ø ovenfor note 36.

værneting i udlandet⁴⁰. Dette ses i afgørelsen U 1955.407 SH:

Her havde den danske sagsøgte underkastet sig Schweiz som værneting. Her blev sagsøgte, efter at være mødt op i retten, dømt både i 1. og 2. instans, hvorefter sagsøger forsøgte at få dommen opfyldt i Danmark. Ved behandlingen i Danmark begærede sagsøgte syn- og skøn, hvilket retten forkastede med følgende begrundelse: ”Retten finder, at sagsøgte, som ved den indgåede aftale om værneting var bundet til at underkaste sig afgørelser af schweizisk domstol og i henhold hertil har givet møde for en sådan domstol, burde have fremsat kravet om syn og skøn for denne domstol.”. Endvidere anførte retten, at man før 1932 uprøvet ville have lagt afgørelsen fra Schweiz til grund, og ændringen i retsplejelovens § 223 a alene skyldes den nordiske domskonvention, og ikke var udtryk for ringere tillid til domme afsagt i et land med retsudvikling som Schweiz.

Gomard er enig i Hvidbergs modifikation⁴¹. Gomard konkluderer, ud fra den nævnte dom, at den danske dommer i almindelighed vil kunne lægge både den vurdering af bevisførelsen ved parts- og vidneforklaringerne m.v., som er sket for den fremmede domstol og denne domstols retsanvendelse til grund for sin stillingtagen, medmindre parterne fremkommer med oplysninger, som giver grund til at tro, at sagen ikke har været tilstrækkelig oplyst for den fremmede domstol, eller at dennes afgørelse af sagen er urigtig⁴².

For så vidt angår den *materielle betydning*, hvorved forstås den bevisende vægt, er det Hvidbergs opfattelse, at den fremmede doms vægt beror på evnen til at virke overbevisende på forumdomstolen. Dommens evne hertil vil, ifølge Hvidberg, først og fremmest være betydelig i det tilfælde, hvor den udenlandske domstol har anvendt sit eget lands lovgivning⁴³. Hvidbergs tese herom, bygger på det af H. Munch-Petersen anførte ovenfor.

Her kan bl.a. nævnes U 1942.652 H hvor den danske sagsøgte og den tyske sagsøger var enige om, at den tyske Hanseatiske Overlandsrets af 15. juni 1938 dom ikke kunne lægges til grund, hvor Højesterets flertal på syv dommere, til trods for dette, udtalte: ”..., at Opskrivningsret i det foreliggende Tilfælde af de i Dommen af 15. juni 1938 anførte Grunde ikke kan anses fortabt.” Ud fra dette kan det altså anføres, at Højesteret har ladet sig overbevise om, at den tyske domstol benyttede de tyske regler om opskrivning korrekt. Udover denne situation nævner Hvidberg tilfælde, hvor en udenlandsk sædvane er anerkendt i den fremmede dom, eller den i særlig grad angår et miljø, som er fremmedartet her i landet. Endvidere vil de omstændigheder, at den fremmede dom måske ligger betydelig

40 Juristen, Hvidberg s. 398f, hvortil Arnt Nielsen tilslutter sig s. 310.

41 Gomard, side 781, note 16.

42 Gomard, side 781.

43 Juristen, Hvidberg, side 399, hvor han støtter sig på Borum og Philip.

nærmere i tidsmæssig henseende på de faktiske begivenheder, gøre det mere betænkeligt for en dansk domstol at forkaste de parts- eller vidneforklaringer, som måtte være lagt til grund i udlandet⁴⁴. Angående parts- og vidneforklaringerne er dette specielt aktuelt i de tilfælde, hvor man først har været igennem en sag, eventuelt i flere instanser, i udlandet, jf. dog U 1964.74 H nævnt ovenfor⁴⁵.

For så vidt angår den daværende bestemmelse i RPL § 223 a, nr. 2 skal det kort anføres, at denne bemyndigelse alene er udnyttet en enkelt gang. Dette skete over for Tyskland, idet man forudså, at de tyske domstole på grund af kravet om gensidighed i den tyske Zivilprocessordnings § 328 ikke kunne fortsætte med at anerkende danske domme. I 1938 udstedtes derfor anordning nr. 148 af 13. april 1938, hvorefter der tillagdes tyske domme bindende virkning. Herefter har Danmark ikke foretaget yderligere skridt i retning af at anerkende fremmede domme, end ikke engang forsøgt at indgå aftaler med noget andet land end England⁴⁶.

2.2.3. I dag – Retsplejelovens § 223 a⁴⁷

Ved lov nr. 258 af 28. maj 1976 fik retsplejelovens § 223 a sin nuværende udformning, så bestemmelserne i dag ser således ud:

§ 223 a: ”Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domme og myndigheder om borgerlige krav og udenlandske offentlige forlig om sådanne krav skal have bindende virkning her i riget, når anerkendelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden.”

Ud fra en fortolkning af bestemmelsen følger det, at der ikke er sket en ændring i udgangspunktet fra tidligere. Udgangspunktet er stadig, at fremmede domme ikke anerkendes, medmindre Justitsministeren har fastsat bestemmelser om andet.

Det er dog væsentlig at være opmærksom på, at kravet om gensidighed er ophævet, således at dette ikke længere er en forudsætning for Justitsministerens bestemmelse.

---

44 Juristen, Hvidberg, side 399.

45 Se også dommen U 1982.227 Ø omtalt i note 36 ovenfor.

46 Juristen, Hvidberg, side 397.

47 Se herom: Gomard s. 780-781, Arnt Nielsen s. 307-308, samme International Handelsret s. 505-508 samt s. 511-512, Svenne Schmidt s. 170-171, Lookofsky og Hertz s. 51-52 og Lookofsky s. 675-676.

Baggrunden for ændringen af gensidighedskravet skyldtes ifølge betænkningen⁴⁸, at dette i praksis kunne give anledning til vanskeligheder. Det var begrundet i de meget forskelligartede udformninger af fremmede landes retssystemer, hvorfor det i mange tilfælde ansås for umuligt at opnå gensidighed⁴⁹. Udvalget bag ændringen mente derfor, at kravet om gensidighed skulle bortfalde, og at man skulle overlade det til Justitsministeriet at skønne, om afgørelser og forlig ville få rets- og eksekutionskraft i den fremmede stat i et sådant omfang, at det ville være rimeligt at tillægge denne stats afgørelser og forlig rets- og eksekutionskraft her i landet og da i hvilken udstrækning⁵⁰. Bestemmelsen er alene blevet udnyttet i et enkelt tilfælde⁵¹ - dvs. den udnyttelse som skete overfor Tyskland i 1938, nævnt ovenfor i afsnit 2.2.2 under den gamle § 223 a, nr. 2.

Retsplejelovens § 223 a omfatter⁵² kun afgørelser og forlig om ”borgerlige krav”, hvilket forstås som afgørelser og forlig i sager, der føres i den borgerlige retsplejes former og krav om erstatning, der behandles i forbindelse med en straffesag. Offentligretlige krav er således ikke omfattet af § 223 a, og dette gælder, selv om kravet behandles under en tvist, der foregår efter den borgerlige retsplejes principper. Endvidere falder domme om udenlandske skatte- og afgiftskrav udenfor bestemmelsen, der således ikke kan anerkendes, medmindre der foreligger konventionshjælp hertil. Herudover falder voldgiftskendelser udenfor bestemmelsen. Afgørelser og forlig omfattet af bestemmelsen skal være henholdsvis truffet af en domstol eller indgået for en offentlig myndighed. Forlig, der er indgået i et land, som ikke er omfattet af en justitsministeriel bestemmelse efter § 223 a, har virkning i Danmark som en almindelig aftale, dersom retsforliget indeholder en aftale, der opfylder de almindelige danske civilretlige krav. Dette forlig kan tilsidesættes, hvis denne aftale er ugyldig eller af en anden grund er uforbindende⁵³.

Eftersom den justitsministerielle bemyndigelse ikke er blevet benyttet endnu, må det antages, at den praksis som er gennemgået ovenfor i afsnit 2.2.2 stadig er af betydning. En fremmed dom anerkendes dermed ikke efter RPL § 223 a, og sagsøgte har dermed krav på, at få behandlet sagen i sin helhed endnu engang i Danmark. Den af Hvidberg fremførte

---

48 Betænkning nr. 634, 1971.

49 Betænkning nr. 634, 1971, s. 41

50 Betænkning nr. 634, 1971 s. 41.

51 Arnt Nielsen s. 307.

52 Se herom Arnt Nielsen, s. 307-308.

53 Gomard side 781, samt Arnt Nielsen s. 308.

sondring mellem processuelle virkning, og materielle betydning er derfor stadig relevant. Man kan konkludere, som Lookofsky⁵⁴, at Danmark ”is at one extreme end of the spectrum”, idet Danmark har valgt, ikke at anerkende fremmede domme foruden en traktat, der tilsiger det modsatte.

2.2.4. Ændring af retsstillingen gennem retspraksis ved U 2001.1949Ø?

Når man sammenfatter afsnit 2.2.2 og 2.2.3, er det altså tydeligt at Danmark er fjendtligt indstillet overfor at anerkende fremmede domme, hvilket som nævnt er blevet kritiseret i litteraturen af både Lando, Hvidberg og Arnt Nielsen.

I dommen U 2001.1949 Ø begyndte domstolene dog muligvis at lytte til kritikken.

I denne sag, begærede nogle argentinere et dansk selskab konkurs, på grundlag af nogle argentinske domme over selskabet. I Argentina var dommene blevet stadfæstet i anden instansen, og der var blevet nægtet adgang til tredje instans bevilling. Det danske selskab blev erklæret konkurs, da landsretten fandt, at fordringerne havde den fornødne klarhed. Herefter ville kurator have fordringerne godkendt, men det danske selskabs moderselskab bestred indstillingen, og anlagde en anerkendelsespåstand om, at dommene ikke skulle anerkendes i boet. De argentinske domme beroede på en værnetingsaftale, og der var benyttet argentinsk ret ved afgørelsen af sagerne⁵⁵. Landsretten fandt:

”at værnetingsaftalen.. i den oprindelige aktieoverdragelsesaftale af 25. august 1981, som ratihaberet ved tillægsaftalen af 20. december 1982, tillige – også henset til aftalernes stærke tilknytning til Argentina – må anses for at være udtryk for en stiltiende lovvalgsaftale, og at Handelselskabet af 9. april 1992 A/S u/konkurs derfor som udgangspunkt er forpligtet til at rette sig efter afgørelser afsagt i overensstemmelse med argentinsk ret af argentinske domstole vedrørende betaling.

...De argentinske domme er udførlige og begrundede, de synes at opfylde almindelige retsprincipper, og ankedommen er ikke tilladt for 3. instans. Under hensyn hertil, samt til at det ikke i øvrigt for landsretten er påvist eller sandsynliggjort, at der skulle foreligge sådanne fejl eller mangler ved de argentinske domme, at dette skulle bevirke en hel eller delvis tilsidesættelse af disse, finder landsretten, at den argentinske ankedom af 4. september 1996 skal lægges til grund ved opgørelsen af den anmeldte fordringsstørrelse.”

Østre Landsret anerkendte således den argentinske dom vedrørende opgørelsen af de anmeldte fordringer. Arnt Nielsen⁵⁶ og Lookofsky og Hertz⁵⁷ konkluderer, at dommen kan

54 Lookofsky s. 675-676.

55 A. Nielsen i Erhvervsjuridisk Tidsskrift, 2007.190 afsnit 3.4.

56 A. Nielsen i Erhvervsjuridisk Tidsskrift, 2007.190 afsnit 3.4.

57 Lookofsky og Hertz, side 52.

tages til indtægt for, at domstolene er begyndt at åbne for fremmede domme, hvilket forfatterne anser som særdeles positivt. Man kan dog ifølge Arnt Nielsen ikke konkludere, at danske domstole, på ulovbestemt grundlag, anerkender en udenlandsk dom, blot sagen er afsagt ved et aftalt værneting, særligt hvis parterne også har aftalt, at tvisten skal afgøres efter det pågældende lands materielle lovgivning. Dette skyldes, at landsretten lagde vægt på flere ting end blot værnetingsaftalen og den indirekte lovvalgsaftale.

Betingelserne for at anerkende en fremmed dom på ulovbestemt grundlag synes derfor, efter Arnt Niensens opfattelse at være⁵⁸:

- 1) den fremmede domstol skal have indirekte international kompetence,
- 2) den fremmede dom skal fremtræde i det væsentlige rigtig, hvilket bl.a. kan understøttes af, hvor udførlig dommen er, om den er begrundet, om domstolen har anvendt en lovgivning, den er fortrolig med, typisk sin egen lov, og om dommen opfylder almindelige retsprincipper,
- 3) dommen må ikke lide af sådanne fejl eller mangler, at dommen skal tilsidesættes helt eller delvis og
- 4) dommen må ikke stride mod dansk ordre public.

Dommen er, så vidt vides, den eneste hvor en fremmed dom anerkendes uden et krav om gensidighed eller lovhjemmel. Derfor kan retspraksis, ikke siges at lægge fast under de nævnte betingelser, idet der er risiko for en modstridende praksis eller at en afvisning af den anerkendelsesværdige linie som Østre Landsret anlagde i dommen, kan blive statueret af andre domstole eller Højesteret⁵⁹. Dog skal det anføres, at Retsplejerådet i betænkningen til voldgiftsloven⁶⁰ bemærker, ”at det i nyere retspraksis og teori er antaget, at danske domstole på ulovbestemt grundlag anerkender en udenlandsk dom, ved et aftalt værneting, særligt også hvis parterne har aftalt, at tvisten skal afgøres efter det pågældende lands lovgivning”⁶¹. Det er værd at bemærke, at hverken Arnt Nielsen eller Lookofsky sad i det udvalg, der afgav betænkningen.

Man kan dog stille spørgsmålet, om Østre Landsret faktisk anerkendte den fremmede dom, i

---

58 A. Nielsen i Erhvervsjuridisk Tidsskrift, 2007.190 afsnit 3.4.

59 A. Nielsen i Erhvervsjuridisk Tidsskrift, 2007.190 afsnit 3.4.

60 FT-Tidende 2004-05 (2. samling), Tillæg A, bind VII, s. 5253-5393

61 FT-Tidende 2004-05 (2. samling), Tillæg A, bind VII, s. 5287.

strid med ordlyden af RPL § 223 a, som konkluderet af Arnt Nielsen samt Lookofsky og Hertz. På den ene side anfører domskonklusionen, at ”ankedommen... skal lægges til grund”, men fortsætter med ”ved opgørelsen af de anmeldte fordringer”. Østre Landsret siger dermed ikke direkte, at den argentinske dom i sin helhed skal anerkendes, men lægger alene fordringernes størrelse til grund som værende et bevis. Derfor kan det ikke udelukkes, at Østre Landsret faktisk har foretaget en materiel prøvelse af sagens indhold. Dette støttes af, at der for både skifteretten samt Østre Landsret blev foretaget adskillige parts- og vidneafhøringer, hvorfor dommen fra Argentina ikke er blevet lagt ukritisk til grund. Det er alene de anmeldte fordringers størrelser, der er henvist til, og selve dommen fra Argentina kan dermed ikke siges at være anerkendt. Efter min mening, kan man betvivle Arnt Nielsens konklusion om, at Østre Landsret har anerkendt en fremmede dom i strid med ordlyden af RPL § 223 a, og i stedet udlægge dommens resultat som om, at Østre Landsret har anset dommens resultat som værende et bevis for, at fordringerne havde denne størrelse.

På trods af min kritik af Arnt Nielsens udlægning af dommen, vil jeg gerne tilslutte mig både Arnt Nielsens samt Lookofskys udtalelser om, at det er positivt, at de danske domstole muligvis er begyndt at åbne op for fremmede domstoles afgørelser. Parterne der er involveret i sagen, får hermed klarhed over deres situation, og der er ikke mulighed for at modparten kan trække sagen i langdrag. Hermed mener jeg også, at der er tilstrækkeligt mange muligheder for ikke at anerkende dommen, såfremt de 4 betingelser opstillet af Arnt Nielsen, er udtryk for gældende ret. Det skal dog rettelig anføres, at udlægningen af dommen på denne måde, er i direkte modstrid med ordlyden af RPL § 223 a, og såfremt det er en korrekt udlægning, at Østre Landsret er gået videre end den beføjelse, de er tillagt efter grundlovens § 3.

2.2.5. Ordre public-forbeholdet⁶²

Ordre public forbeholdet har været en undtagelse til anerkendelse af fremmede domme, uanset hvilken tidsperiode der har været beskrevet. Ordre public er i den nuværende og

---

⁶² Ordre public er behandlet af Borum s. 74ff, Philip , 3. udgave, s. 64ff, Arnt Nielsen s. 62ff, samme International Handelsret s. 58ff, Svenne Schmidt s. 36ff og af H. Kallehauge i U 1971 B.181, særligt s. 197ff. Ordet public policy benyttes i engelsk litteratur som synonym. I de nævnte fremstillinger behandles ordre public samlet for både den internationale privatret og den internationale procesret.

tidligere RPL § 223 a udtrykt som ”ikke må være åbenbart uforenelig med landets retsorden”. I det følgende benyttes betegnelsen ordre public.

At en fremmed dom strider mod dansk ordre public betyder, at den i en sådan grad er i strid med de fundamentale principper, hvorpå det danske retssystem bygger. Dvs. der skal være tale om et sammenstød med så fundamentale principper, såsom danske retlige, moralske, etiske, sociale, økonomiske eller politiske opfattelser. Heri ligger også, at begrebet er et nationalt begreb, der fastlægges af domstolene på det tidspunkt, hvor spørgsmålet opstår, idet indholdet af de danske normer ændrer sig i overensstemmelse med den almindelige udvikling i samfundet. Der er altså tale om en retlig standard, hvor anerkendelsestidspunktet er det afgørende.

At ordre public undtagelsen er en snæver undtagelsesregel, der alene skal benyttes i ganske ekstraordinære tilfælde, er der ikke tvivl om⁶³. Dette ses i afgørelsen U 1956.912 SH, hvor Sø- og Handelsretten udtalte ”... idet ordre public reglen kun kan anvendes på grove ydertilfælde.” Såfremt der er tale om anerkendelse af en afgørelse fra et land, der er på nogenlunde ens kulturniveau, er anvendelsesområdet for standarden endnu mindre⁶⁴. At den dom der søges anerkendt, er truffet på baggrund af udenlandske retsregler, der er i strid med danske præceptive regler, er ikke tilstrækkeligt til at erklære dommen som værende i strid med dansk ordre public, såfremt de danske internationale privatretlige regler peger på, at de udenlandske regler er gældende i forholdet.

H. Kallehauge har i U 1971 B.181, side 197-199, opstillet en model til, hvordan man i en retssag eller abstrakt i teorien kan løse ordre public spørgsmålet⁶⁵. Der er 4 skridt som skal foretages. *Først* skal der ske en analyse af dansk materiel ret, dvs. hvilken betydning den danske retsregel, som øjensynligt krænkes af fremmed ret, har. Herefter skal det undersøges, om den danske regel er en detailbestemmelse eller en grundlæggende regel, idet en fravigelse, via *lex cause*, af enkeltregler, der enten er modifikationer eller undtagelser, normalt vækker ringe betænkelighed. Herudover må man se på reglens generelle betydning, idet en fundamental dansk regel i dansk ret ikke nødvendigvis skal have forrang frem for fremmed ret, da det hensyn, som den danske regel sigter efter, kan være varetaget på en ligeså effektiv vis i fremmed ret. *Dernæst* skal der foretages samme analyse af den

---

63 Arnt Nielsen, s. 64, Svenne Schmidt, s. 38, Borum, s. 75-76.

64 Arnt Nielsen, s. 64 og Borum s. 74.

65 Arnt Nielsen har redegjort for denne model side 65, hvorfor det må forudsættes at han har tilsluttet sig.

fremmede materielle ret. *Herefter* skal der foretages en analyse af fremmed international privat- og procesret, hvilket indebærer en undersøgelse af, om der i andre staters systemer (dvs. andre stater end de to involverede) foreligger samme spørgsmål, som nu er til bedømmelse i den danske retssal. *Endelig* skal der foretages en sammenligning af det resultat, som hhv. de danske og de fremmede regler vil komme til, og kun såfremt den løsning, som fremmed ret fører til, i den grad er uforenelig med et fundamentalt dansk retsprincip, at resultatet ikke kan passes ind i dansk ret, bør reprobering finde sted⁶⁶. Viser sammenligningen, at sagens resultat bliver det samme uanset om de danske regler, eller de fremmede regler anvendes, er der alligevel ikke grundlag for at statuere ordre public, da ordre public kun skal ramme resultatet og ikke den fremmede regel⁶⁷. H. Kallehauge anfører, og jeg tilslutter mig, at man ved at anvende denne metode, undgår at ordre public instituttet anvendes uovervejende eller på et område, hvor man af lutter skræk for det ukendte, skyder fremmede spurve med kanoner⁶⁸.

Den sparsomme danske retspraksis peger også på, at domstolene er meget tilbageholdende med at anvende ordre public⁶⁹. På formurettens område findes der kun få domme, der klart anvender ordre public reglen⁷⁰. I U 1939.919 ØLD⁷¹ havde en dansk debitor deponeret et beløb i en dansk bank, grundet tvivl om rette kreditor. Tvivlen var opstået, idet både den oprindelige kreditor (jøde der var flygtet til Belgien), og det tyske firma (overgået til en såkaldt "Treuhänder" efter de dagældende tyske regler) anså sig som rette kreditor, og havde oplyst dette til den danske debitor. Landsretten nægtede at anvende den tyske lov, da "en Værges beføjelser efter dansk Ret ikke kan omfatte Dispositioner, der ifølge deres Natur aabenbart er i strid med dens Interesser, for hvem Værgemaalet er oprettet"⁷².

Af andre områder, hvor ordre public har været påberåbt i retspraksis og ikke er blevet benyttet, kan nævnes statsinteresser⁷³, forhold der strider mod lov og ærbarhed⁷⁴, lange forældelsesfrister i udenlandsk ret⁷⁵ og særligt indenfor konstitutive domme såsom,

---

66 U 1971 B.181 s. 199.

67 Arnt Nielsen s. 66.

68 U 1971 B.181, H. Kallehauge s. 199.

69 Svenne Schmidt s. 39.

70 U 1917.429, jf. 1915.1003 HD og 1939.919 ØLD.

71 Behandlet i Arnt Nielsen s. 67, samme International Handelsret s. 62, Svenne Schmidt s. 39, samt omtalt af Borum s. 76, note 3.

72 U 1939.588 SH anerkender heller ikke en diskriminerende og racistisk lov.

73 U 1939.296 H.

74 U 2006.1914 V og U 2000.631 H.

75 U 1940.652 H (tysk regel om 30 års forældelse stred ikke mod ordre public).

ægteskabsretten, registreret partnerskab, barnets tarv og menneskerettigheder⁷⁶.

Her vil jeg dog særligt fremhæve de processuelle grundsætninger, grundet emneområdet inden for den internationale procesret. Tilsidesættelse af disse grundsætninger, der i angelsaksisk ret betegnes som ”due process of law”, kan medføre at en fremmed dom ikke anerkendes på grund af ordre public. Af de processuelle grundsætninger kan bl.a. nævnes upartisk sagsbehandling, lige adgang for parterne til kontradiktion og bevisførelse og meddelelse om sagsanlæg og dom, således at man har tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser. Manglende hensynstagen til en mindre væsentlig processuel regel kan ikke i sig selv medføre, at en dom nægtes anerkendt ud fra ordre public⁷⁷, hvorimod det ikke kan udelukkes, at samtidig tilsidesættelse af flere mindre væsentlige processuelle regler kan medføre, at den dømmende myndighed efter en konkret vurdering betragtes som partisk⁷⁸. Som eksempel på et tilfælde, hvor de processuelle grundsætninger blev tilsidesat, og Østre Landsret dermed nægtede at anerkende den udenlandske (konstitutive) dom kan fremhæves U 1964.200 Ø:

I denne dom fik en dansk mand, der var blevet amerikansk statsborger, en skilsmisse fra sin danske hustru, under et tre dages ophold i Mexico i 1957. Manden var senere blevet gift igen i Californien. Da hustruen fik kendskab til skilsmissen og det nye ægteskab, anlagde hun i 1961 sag an mod manden i Danmark, med påstand om, at manden skulle anerkende, at den af ham opnåede skilsmisse og deraf følgende opløsning af ægteskabet med hende, var ugyldig. Hustruen anførte, at den mexicanske skilsmisedom var i strid, både reelt og formelt, med dansk ordre public. For så vidt angår de formelle indsigelser, anførte sagsøgerinden, at den mexicanske domstol havde tiltaget sig kompetencen på et tvivlsomt grundlag, at stævningen aldrig var blevet forkyndt for hende⁷⁹ og at dommen heller ikke blev forkyndt for hende, hvorved hun mistede adgangen til kontradiktion og eventuel anke. Den materielle indsigelse var, at skilsmissegrunden ikke var hjemlet i dansk ret⁸⁰. I sagen nåede begge instanser i Danmark til, at skilsmisedommen måtte anses for ugyldig, ”idet den både i formel og materiel henseende åbenbart strider mod danske retsregler”.

Selvom dommen U 1964.200 Ø drejer sig om en skilsmisedom, ville resultatet uden tvivl være det samme, hvis der havde været tale om de samme formelle indsigelser i et almindelig formueretligt krav. Også her ville den udenlandske dom blive nægtet anerkendt, idet sagsøgte ikke på nogen måde var klar over, at der forelå en sag i udlandet, hvorfor dansk ordre public ville være overtrådt.

---

76 Se generelt herom Arnt Nielsen s. 70-74.

77 Se U 1917.211 H.

78 Arnt Nielsen s. 68.

79 Dette var alene sket to gange i det mexicanske statstidende.

80 Der var her blot tale om en uoverensstemmelse i ægteskabet, og ikke nogle af de skilsmissegrunde som findes i den danske ægteskabslov.

Såfremt danske domstole fastslår, at den udenlandske dom ikke skal anerkendes, idet den er i strid med dansk ordre public, opstår spørgsmålet om, hvad der så sker. I denne situation begynder sagen forfra i det danske retssystem, og spørgsmålet er herefter hvilket regelgrundlag der skal lægges til grund. Ovenfor er nævnt, at hvis de danske internationale privatretlige regler peger på de udenlandske regler som værende gældende i retsforholdet, vil der uhyre sjældent ske tilsidesættelse ud fra ordre public. Hvis det derimod sker, at en fremmed retsregel tilsidesættes under henvisning til ordre public, opstår spørgsmålet, hvilken regel der skal sættes i stedet for den tilsidesatte regel⁸¹. Som udgangspunkt skal man finde erstatningsreglen i lex cause, men dette er oftest umuligt. I en sådan situation er udgangspunktet, at man hermed benytter forumdomstolens regler, men det antages dog, at såfremt sagen har en stærkere tilknytning til et andet fremmed retssystem end lex fori, at man skal benytte reglen fra dette retssystem. Som et eksempel på, hvor de danske domstole vil tilsidesætte en udenlandsk regel, som værende i strid med dansk ordre public, kan nævnes de meget store erstatningssummer (punitive damages), der tildeles i amerikansk ret. I en sådan situation vil de danske domstole formentlig falde tilbage på danske erstatningsregler om hhv. positiv opfyldelsesinteresse eller negativ kontraktinteresse.

2.2.6. Særlige retsområder⁸²

På særlige retsområder har Danmark særligt forpligtet sig til at anerkende og fuldbyrde udenlandske domme. Her kan bl.a. nævnes CMR-lovens § 40, stk. 2 og stk. 3, hvoraf det fremgår, at danske domstole skal fuldbyrde domme eller forlig, der er afsagt af en stat, som har tiltrådt CMR-konventionen⁸³. I sølovens § 205 findes regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i stater, der har tilsluttet sig 1992-ansvarskonventionen vedrørende forureningsskader, atomskadeerstatningslovens § 37 anfører det samme og efter art. 18 i Bernerkonventionen af 1980 om internationale jernbanefordringer gælder samme regler. Herudover er der specialregler i lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af kendelser vedrørende visse internationale investeringstvister⁸⁴.

På Haager Konferencen for international privatret blev der d. 13. april 1966 indgået en

---

81 Se herom; Arnt Nielsen s. 74 og Svenne Schmidt s. 39.

82 Se herom: Arnt Nielsen s. 309, samt Svenne Schmidt s. 171.

83 Ulla Fabricius s. 515-520.

84 Arnt Nielsen s. 309.

konvention om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme i civile og erhvervsretlige domme. Danmark har underskrevet denne traktat, men idet konventionens regler først finder anvendelse efterhånden som de kontraherende stater slutter tosidede aftaler, og Danmark aldrig har indgået sådanne aftaler, har konvention ikke nogen praktisk relevans⁸⁵. Endelig kan Haagercivilproceskonventionen af 1954 § 18, jf. bekendtgørelse nr. 33 af 7. juni 1960 nævnes, hvorefter en dom afsagt i en konventionsstat, der pålægger en sagsøger eller intervenient at betale for sagsomkostninger i tilfælde, hvor han i medfør af konventionen har været fritaget for at stille sikkerhed for sine sagsomkostninger, er eksigibel i andre stater⁸⁶.

2.3. USA

2.3.1. Indledning

2.3.1.1. Præsentation af det amerikanske retssystem⁸⁷

Det amerikanske retssystem er baseret på *common law*-traditionen. Med denne tradition skabes retten som udgangspunkt ved domstolenes afgørelser i de enkelte sager, der herefter skaber præcedens. Hermed adskiller det amerikanske system sig fra det danske (og de fleste øvrige kontinental-europæiske retssystemer), idet det danske retssystem er baseret på *civil law*-traditionen, hvor de væsentligste love skabes ved udstedelse af love. Dog skal det fastslås, at det amerikanske system på mange områder er modificeret, idet der på mange områder er udstedt egentlige love.

I relation til lovgivningen sondres der i det amerikanske retssystem mellem føderale love (federal law) og statslove (state law). De føderale love udstedes af Kongressen og er bindende for alle stater. I den enkelte stat – f.eks. New York eller Californien – kan der herudover udstedes statslove, der alene er gældende for den pågældende stat. Sådanne statslove må ikke være i strid med føderale love, men kan undertiden virke i samspil med den føderale lovgivning.

---

85 Betænkning nr. 634, 1971 s. 40.

86 Svenne Schmidt s. 171.

87 Se bl.a. Komparativ ret s. 116-131, Clark s. 1-15, Fletcher, Feinman og Benitez.

De amerikanske love om anerkendelse af fremmede domme er reguleret af common-law afgørelser, Restatement (Second) Conflict of Laws (R2), Restatement (Third) of Foreign Relations Law (R3) samt The Uniform Foreign Money Judgments Recognition Act fra 1962 (RA62) og Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act fra 2005 (RA05). De 4 sidstnævnte er ikke egentlig lovgivning, men derimod anbefalinger og sammenskrivninger af professorer, advokater mv., om hvordan man efter common-law systemet løser eller hvordan man bør løse problemet angående anerkendelse af fremmede retsafgørelse. Sådanne anbefalinger kan af staterne blive gjort til lov, så længe de ikke strider mod Den amerikanske Forfatning eller en lov, der er udstedt med hjemmel i forfatningen⁸⁸. I bilag 7.1-7.2 er RA62 og RA05 optryk i deres helhed.

2.3.1.2. Indledning om den amerikanske procesret

I det amerikanske system og i litteraturen, der behandler emnet om anerkendelse af fremmede domme, sondres der mellem domme afsagt af søsterstater⁸⁹ og domme afsagt af fremmede lande. Indenfor søsterstatsanerkendelse følger løsningen direkte af Den amerikanske Forfatnings art. IV, populært kaldet ”The Iron-Clause”. Det helt klare udgangspunkt er her, at søsterstater skal anerkende domme afsagt i en anden stat, og denne ”The Iron-Clause” skal som altovervejende hovedregel accepteres⁹⁰. Kongressen har endvidere indført denne klausul i 28. U.S.G § 1738, hvoraf det fremgår at ”judicial proceedings shall have the same full faith and credit in every court within the United States..... as they have by law or usage in the courts of such State”⁹¹.

Grundet det føderale system, benytter staterne ikke nødvendigvis de samme regler når de løser problematikken angående anerkendelse af fremmede domme. Nogle stater løser problematikken efter det almindelige commonlaw system, mens 34 stater har valgt at inkorporere RA62 eller RA05⁹².

⁸⁸ Am.Jur.2d, Executions, § 4.

⁸⁹ For litteratur mv. angående søsterstatsproblematikken se bl.a. Born s. 1010-1011, Scoles s. 1261-1264 og s. 1272-1307, Brilmayer s. 639-721, Lookofsky s. 724-726, Full Faith and Credit Clause i art IV, Section 1 i den amerikanske forfatning, R2 § 93-97, Am.Jur.2d, Executions §§ 673-686 og Uniform Enforcement of Foreign Judgments Act.

⁹⁰ Dette ses klart i *Fauntleroy v. Lum* hvor Supreme Court fastslog, at selvom en kontrakt i den anerkendende stat ville blive anset som ulovlig (var i strid med denne stats ordre public), skulle denne stat alligevel acceptere dommen, når den afsigende stat havde jurisdiktion og benyttet sine egne regler korrekt.

⁹¹ Born s. 1010, note 10 samt R2 § 93.

⁹² Staterne Alabama, Arizona, Arkansas, Indiana, Kansas, Kentucky, Louisiana, Mississippi, Nebraska, Rhode Island, South Dakota, Tennessee, Utah, West Virginia, Wisconsin og Wyoming benytter stadig common-law tilgangen.

RA62 blev af the National Conference of Commissioners on Uniform State Law og the American Bar Association godkendt i 1962. Formålet var et sikre en ensartet behandling af fremmede domme i de amerikanske stater. Baggrunden for vedtagelsen var ikke at ændre den gældende common law, men nærmere at få den nedskrevet, for herigennem at vise de fremmede lande, der kræver gensidighed⁹³, at USA anerkender fremmede domme⁹⁴.

RA05 er en revision af RA62. Den nye act har ikke foretaget materielle ændringer for så vidt angår indholdet, men derimod korrigeret for en forfatningsmæssig fejl i sin forgænger⁹⁵. Det forfatningsmæssige problem opstod, idet RA62 i § 3, 2. pkt. henviste til, at der skulle ske en fuldbyrdelse af fremmede domme, på samme måde som med søsterstatsdomme. Problemet ved dette var i korthed, at der hermed ikke var beskrevet en procedure for hvordeles denne fuldbyrdelse skulle ske. Dette løste mange stater ved at henvise til the 1964 Uniform Enforcement of Foreign Judgments Act. Hermed skabtes et problem for de stater, der alene havde gjort sidstnævnte Act gældende for søsterstatsdomme, idet denne forudsatte, at en fremmed dom, allerede var berettiget til full faith and credit efter Den amerikanske Forfatnings art. IV. Som nævnt ovenfor i er udenlandske domme ikke berettiget hertil, hvorfor problemet opstod⁹⁶.

Som det vil fremgå af gennemgangen, er der ikke stor materiel forskel mellem hhv. R3, RA62 eller RA05, hvorfor reglerne behandles samlet. Når der er forskel mellem reglerne, vil dette fremhæves. R2 er ikke medtaget, idet reglerne heri ikke er koncentreret omkring anerkendelse af fremmede domme, men derimod om anerkendelse af søsterstatsdomme, og hvor R2 § 98 overfører reglerne om søsterstatsdomme til udenlandske domme. Endvidere følger det af introduktionsnoten til R3, at R2 og R3 generelt er overensstemmende⁹⁷

RA 62 benyttes i Alaska, Colorado, Connecticut, Delaware, District of Columbia, Florida, Georgia, Hawaii, Illinois, Iowa, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Missouri, Montana, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Carolina, North Dakota, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Texas, U.S. Virgin Island, Virginia og Washington.

RA05 benyttes i California, Idaho og Nevada.

I Florida, Idaho, Maine, North Carolina, Ohio og Texas har retten mulighed for at nægte anerkendelse med gensidighed som begrundelse, mens der er krav om gensidighed i Massachusetts og Georgia. I New Hampshire er der en gensidighedskrav, der dog kun gælder for canadiske domme.

93 Bl.a Danmark på daværende tidspunkt.

94 ALR 5th, vol 88, Midler s. 561 og Mich. St. J. of Int. Law, Mich. St. J. of Int. Law, Graving s. 291.

95 Mich. St. J. of Int. Law, Graving, s. 289-290 og s. 294-299. Graving konkluderer, at 6 stater løste det forfatningsmæssige problem ad lovmæssig vej (New York, Texas, Californien, Florida, Hawaii og North Carolina).

20 stater havde det potentielle problem selv efter en Texas domstol fastslog problemet i 1984, og 5 stater havde problemet selv efter der i juridisk litteratur i 1992 var gjort opmærksom på problemet.

96 Mich. St. J. of Int. Law, Graving s. 295.

97R3 s. 593f.

På det føderale niveau findes der ikke i øjeblikket regler, der regulerer spørgsmålet om anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede domme, selvom der i 2005 af The American Law Institute i 2005 blev stillet forslag herom⁹⁸. Dette forslag var udformet med henblik på arbejdet med en multinational traktat angående jurisdiktion og domme, som omkring 40 lande i Haag regi arbejdede på. Da disse forhandlinger strandede, blev forslaget omformet til et føderalt lovforslag, men er aldrig blevet behandlet af Kongressen. Endvidere er USA ikke part i nogen international traktat angående emnet⁹⁹.

2.3.2. Hilton-doktrinen

Hilton v. Guyot afgørelsen fra 1895 er den første skelsættende dom vedrørende anerkendelse af fremmede domme i USA. Højesterets fastslog her en regel, hvor *rationalet* i dag stadigvæk følges¹⁰⁰.

Sagen drejede sig om to amerikanske borgere, der drev forretning i hhv. New York og Paris. De amerikanske borgere, der var tilstede under behandlingen, blev dømt i begge instanser i Frankrig. Herefter nægtede de at betale det idømte beløb, samtidig med, at de havde gjort udlæg umuligt, ved at fjerne deres gods fra landet. Den franske domhaver forsøgte derfor, i den føderale domstol i New York, at få dommen anerkendt og fuldbyrdet.

Den føderale domstol i New York anerkendte den franske dom, mens Højesteret ændrede resultatet. Det væsentlige er dog, at Højesteret fastslog en generel regel omkring anerkendelse af fremmede domme, til trods for, at man konkret ikke accepterede dommen.

Retten anførte:

"In view of all the authorities upon the subject, and of the trend of judicial opinion in this country and England following the lead of Kent and Story, we are satisfied that where there has been opportunity for a full and fair trial abroad before a court of competent jurisdiction, conducting the trial upon regular proceedings, after due citation or voluntary appearance of the defendant, and under a system of jurisprudence likely to secure an impartial administration of justice between the citizens of its own country and those of other countries, and there is nothing to show either prejudice in the court or in the system of laws under which it was sitting, or fraud in procuring the judgment, or any other reason why the comity of this nation should not allow it full effect, the merits of the case should not, in an action brought in this country upon the judgment, be tried afresh, as on a new trial or on appeal, upon the mere assertion of the party that the judgment was erroneous in law or in fact".

---

98 Born s. 1011-1012 og s. 1017-1018, Mich. St. J. of Int. Law, Graving s. 291-292 og Houst. J. of Int. Law, Silberman s. 359-361. Se kort herom afsnit 2.3.4.6.

99 Born s. 1012 og Scoles s. 1269-1270.

100Dog er kravet om gensidighed forladt.

Udgangspunktet under Hilton-doktrinen er dermed (under visse forudsætninger), at amerikanske domstole accepterer fremmede domme, selv om den dømte påstår, at dommen er forkert for så vidt angår enten det retlige eller faktuelle grundlag. Justice Gray's rationale var, at "the comity of nations" ledte hertil:

"Comity", in the legal sense, is neither a matter of absolute obligation on the one hand, nor of mere courtesy and good will on the other. But it is the recognition which one nation allows within its territory to the legislative, executive, or judicial acts of another nations, having due regard both the international duty and convenience, and to the rights of its own citizens or of other persons who are under the protection of its laws".

Den regel Gray fastslog, var gældende såfremt¹⁰¹;

- 1) der var tale om en retssag mellem to personer fra det fremmede land,
- 2) en amerikaner som sagsøger fik dom over en borger i det fremmede land eller
- 3) en amerikaner var sagsøgt, og vandt sagen i den fremmede land (dvs. blev her anset som værende retskraftig).

Gray stoppede dog ikke her, idet han udvidede reglen med et gensidighedskrav¹⁰², såfremt den dømte var amerikaner, og domhaveren var borger i det fremmede land:

"In the great majority of the countries on the continent of Europe¹⁰³... and in great part of South America, the judgment rendered in a foreign country is allowed the same effect only as the courts of that country allow to the judgments of the country in which the judgment in question is sought to be executed. The prediction of Mr. Justice Story... has thus been fulfilled, and the rule of reciprocity has worked itself firmly into the structure of international jurisprudence".

Idet Frankrig alene tillagde udenlandske domme umiddelbart overbevisende vægt i bevisførelsen, accepterede man på denne konkrete baggrund ikke den franske dom, men tillagde den alene overbevisende beviskraft¹⁰⁴.

For så vidt angår gensidighedenskravet, var der dog en dissens i dommen, hvor Chief Justice Fuller og tre andre, udtalte:

"The application of the res judicata does not rest in discretion; and it is for the government, and not for the courts, to adopt the principle of retorsion, if deemed under any circumstances desirable or necessary."

101Columbia L. Review, Reese s. 792.

102Denne regel er i dag forladt i langt de fleste stater, idet hverken R2, R3, RA62 eller RA05 opererer hermed. Se dog afsnit 2.3.4.5 om stater med gensidighed.

103Gray anførte, at Danmark på dette tidspunkt "appear to require reciprocity to be shown before they will execute a foreign judgment". Som fastslået ovenfor i afsnit 2.2.1 tog Justice Gray fejl.

104Columbia L. Review, Reese s. 792.

Det ses her, at Fuller ikke mente der skulle være et gensidighedskrav, hvilket han udover det anførte støttede med, at parterne skulle kunne anse en endelig dom i et land, som afslutningen på deres mellemværende og at denne dom skulle have retskraft mellem parterne:

”... and it seems to me that the doctrine of res judicata applicable to domestic judgments should be applied to foreign judgments as well, and rests on the same ground of public policy that there should be an end of litigation”¹⁰⁵.

Angående de yderligere forudsætninger, dvs. de forskellige forhold som skulle være opfyldt før man anerkendte fremmede domme, er det stadig samme forhold der gør, at en amerikansk domstol skal eller kan nægte at anerkende en fremmed dom i dag. Se nedenfor i afsnit 2.3.4.2 og 2.3.4.3, hvor undtagelserne er behandlet.

2.3.3. Erie-doktrinen

Hilton-doktrinen, der var en 5-4 afgørelse til fordel for gensidighedskravet, blev i 1938 med afsigelsen af *Erie v. Tompkins*¹⁰⁶ erklæret for ikke bindende for de statslige domstole¹⁰⁷. Dommen, der med *Klaxon v. Stentor*¹⁰⁸ blev udvidet til at omfatte den internationale privat- og procesret, fastslog, at føderale domstole, når de behandlede sager med parter fra forskellige stater, skulle benytte de statslige regler i den stat hvor den føderale domstol sad. Konklusionen var dermed, at den føderale common law blev erklæret som ikke-bindende for de statslige domstole;

”Except in matters governed by the Federal Constitution or by Acts of Congress, the law to be applied in any case is the law of the State. And whether the law of the State shall be declared by its Legislature in a statute or by its highest court in a decision is not a matter of federal concern. There is no federal general common law.”

Efter afsigelsen af *Erie* er Hilton-doktrinen dermed ikke længere bindende for føderale domstole, når de behandler sager med parter fra flere nationer (dvs. diversity spørgsmål), og ej heller for de statslige domstole. Som allerede bemærket ovenfor og det ses nærmere

---

105Se R2 § 98, kommentar b, hvor dette argument er baggrunden for, at man som udgangspunkt anerkender fremmede domme.

106Brilmayer s. 565-572.

107New York Court of Appeals havde allerede forinden disse domme ikke accepteret Hilton-doktrinens gendisighed, hvilket bl.a. kom til udtryk i *Johnston v. Companie Generale Transatlantique*, jf. Scoles s. 1310, note 10 og *Cowans v. Ticonderoga*, jf. ALR 4th, Vol 13, Wakefield s. 1113-1114.

108Scoles s. 1311, note 4 samt Brilmayer s. 577-582.

nedenfor, er reglerne i dag stadig meget lig common-law reglen fastsat i Hilton.

At de føderale domstole ikke længere er bundet af Hilton-doktrinen støttes både af det meste af litteraturen¹⁰⁹ og det overvejende antal afgørelser¹¹⁰. *Somportex v. Philadelphia Chewing Gum* viser dette, hvor en føderal domstol fastslog, at anerkendelsesspørgsmålet vedr. den engelske dom, skulle løses efter de statslige regler, hvor den føderale domstols sad:

”The issue of whether or not a foreign judgment will be enforced by a federal district court, having jurisdiction by means of diversity, is governed by the law of the state where the federal court is located”. Herefter henviste retten til både *Erie v. Tompkins*, *Klaxon v. Stentor* samt *Svenska Handelsbanken v. Carlson*.

For så vidt angår søretlige sager, er der dog den undtagelse, at de føderale domstole stadig benytter føderal common law. Her er den helt overvejende tendens, at domme får materiel retskraft mellem parterne efter føderale standarder, når den første sag er afgjort¹¹¹. Dette skyldes sørettens særlige internationale karakter. Af domme kan fremhæves *Petition of Bloomfield* og *The Sark*, hvor hhv. en engelsk og en dansk søretlig afgørelse blev tillagt materiel retskraft mellem parterne, hvorfor sagen ikke kunne genforhandles i den føderale domstol.

Dermed kan det konkluderes, at de statslige regler er gældende, vedrørende anerkendelse af fremmede domme. Den regel der klarest udtrykker dette ses i R3 § 481, kommentar a:

”This section sets forth the prevailing common and statutory law of States of the United States, not rules of federal or international law. Since *Erie* ....., it has been accepted that in the absence of a federal statute or treaty or some other basis basis for federal jurisdiction, such as admiralty, recognition and enforcement of foreign country judgments is a matter of State law, and an action to enforce a foreign country judgment is not an action arising under the laws of the United States.”

Selvom Hilton-doktrinen ikke længere formelt set binder de statslige og føderale domstole,

---

¹⁰⁹Scoles s. 1311, Lookofsky s. 727, note 14 og ALR 4th, Fed, Vol 13, Shapiro § 3 s. 216-217, R2 § 98, kommentar f og R3 § 481, kommentar a. I *Columbia L. Review* s. 788 anfører Reese, at man kan argumentere for at man bør regulere forholdet under den føderale ret: ”Much can be said for the suggestion that the measure of respect to which judgments of foreign nations are entitled should be regulated by a uniform national law rather than be left to the diverse views of the individual states. Furthermore, since the effect of such judgments in this country clearly affects our relations with other nations, the question would seem properly to fall within the federal sphere.”. Det samme er ræsonnementet bag ALI-forslaget, se nedenfor afsnit 2.3.4.6.

¹¹⁰Se bl.a. *Svenska Handelsbanken v. Carlson*, *Somportex v. Philadelphia Chewing Gum* og *Compania Mexicana v. Spann*. *Leo Feist v. Debmar*, der benytter Hilton-doktrinen, kan formentlig forklares ud fra, at det drejede sig om en copyright krænkelse, der hører under den føderale kompetence, og ikke var et spørgsmål om hvilket regelsæt (føderalt eller statsligt) der var gældende i et diversity spørgsmål.

¹¹¹ALR 4th, Fed, Vol 13, Shapiro § 9 (a), s. 237-240 samt *Ehrenzweig* s. 56.

benyttes ræsonnementet fastslået i dommen stadig. Dette vil komme frem nedenfor i behandlingen af R3, RA62 og RA05. Gensidighedskravet, der ikke blev tiltrådt af dissensen i *Hilton v. Guyot*, er dog blevet forladt, idet både R2, R3, RA62 og RA05 er tavse heromkring. Enkelte stater har dog indført det som et krav, se nedenfor afsnit 2.3.4.4, og i ALI-forslaget er der påny indsat en gensidighedsbestemmelse.

2.3.4. USA i dag¹¹²

2.3.4.1. Hovedregel

Den materielle regel, der i dag oftest følges, når der ikke er implementeret lov herom i de enkelte stater, fremgår af R3 § 481(1)¹¹³:

”Except as provided in § 482, a final judgment of a court of a foreign state granting or denying recovery of a sum of money, establishing or confirming the status of a person, or determining interest in property, is conclusive between the parties, and is entitled to recognition in courts in the United States.”

Hovedreglen er herefter, at amerikanske stater anerkender fremmede domme.

Samme hovedregel følges i de stater der har implementeret hhv. RA62 eller RA05, hvor reglen fremgår forudsætningsvist af RA62 § 3, og direkte af RA05 § 4(a). Reglerne i RA62 og RA05 benyttes kun, såfremt der er tale om en dom, der fast- eller afslår en påstand om pengekrav. Dette krav er beskrevet i RA62 § 1(2) og RA05 § 2(b) samt § 3(b), der definerer en fremmed dom, som en dom afsagt i en fremmed stat, vedrørende et pengekrav, der enten er taget til følge eller nægtet. Udenfor RA62 og RA05 falder domme om skatte- eller bødekrav og andre domme med pønalt karakter¹¹⁴, samt domme vedrørende bidrag i ægteskabelige og familiære forhold. I New York er det fastslået, at et forlig indgået for retten hører under betegnelsen en dom¹¹⁵, og det samme gør sig gældende, såfremt en part har fået meddelt eksekvatur på en voldgiftskendelse i det almindelige domstolssystem¹¹⁶.

Som nævnt skal der endvidere indenfor RA62 og RA05 være tale om en dom, der fast eller-

---

¹¹²Se note 92 for staternes tilhørsforhold.

¹¹³ For så vidt angår forholdet til R2 ses det i indledningen til § 481, at R2 § 98, samt revisionen heraf i 1986 er enslydende med reglerne i R3.

¹¹⁴Se herom ALR 5th, vol 88, Midler s. 580-581.

¹¹⁵J.G Mailaender v. Otto Iscenshmid.

¹¹⁶Seetransport Wiking v. Navimpex.

afslår en påstand om pengekrav. Praksis fra staterne heromkring er ikke nødvendigvis ens¹¹⁷. I *Philips Electronics v. New Hampshire Ins.* blev en engelsk dom, der fastslog at forsikringsselskabet ikke var forpligtet efter policen, tillagt materiel retskraft, og udelukkede dermed en behandling samme spørgsmål. Modsat resultat er set, hvor den fremmede dom alene har annulleret en kontrakt¹¹⁸ eller beslaglagt aktiver¹¹⁹ og dermed formelt ikke tilkendt/afslået et pengekrav, eller i domme hvor det idømte beløb ikke er blevet fastslået. Sidstnævnte skal man være opmærksom på, hvis man som kreditor har en fordring på en kautionist. Her skal der også overfor kautionisten foreligge en dom, jf. *Farrow v. Singh*, og man kan derfor ikke støtte sig på dommen mod den oprindelige debitor alene. I *Farrow v. Singh* blev den fremmede dom alene anerkendt for så vidt angår den del, der havde fastsat en endeligt beløb, og nægtet anerkendelse vedr. den del, hvor beløbet ikke var specificeret.

Udover det nævnte, er det et krav efter RA62 § 2, at den fremmede dom er ”final and conclusive and enforceable where rendered even though an appeal therefrom is pending or it is subject to appeal”. Ordlyden i RA05 § 3(a)(2) er her lidt anderledes, idet der her er krav om at: ”under the law of the foreign-country where rendered, is final, conclusive and enforceable”. Konkret skal spørgsmålet dog løses ens.

Her skal forumdomstolen se på, hvorvidt dommen i det fremmede system er endelig og fuldbyrdelsesværdig i den fremmede domstol¹²⁰. Dog kan dommen anerkendes, selvom en appelsag er under behandling i det fremmede land, eller dømte har mulighed for at appellere, hvis dommen på trods af dette anses som endelig i det fremmede land. Dette kommer klarest til udtryk i *S.C. Chimexim v. Velco Entreprises*, hvor en sag under appel i Rumænien, alligevel blev anerkendt som endelig i New York¹²¹.

Efter § 6 i RA62 og § 8 i RA05, har forumdomstolen altid muligheden for at udskyde sagen, såfremt den sagsøgte kan overbevise dommeren om, at der i øjeblikket behandles en appelsag i det fremmede land, eller at sagsøgte har retten til og intentioner om appellere¹²².

---

117 ALR 5th, vol 88, Midler s. 562.

118 *Allstate v. Administratia Asigurarilor*.

119 ALR 5th, vol 88, Midler s. 579.

120 I dansk ret er dette først tilfældet efter udløb af ankefristen, jf. *Gomard* s. 767ff. I Japan følges samme opfattelse som i Danmark, jf. *Mayekawa v. Sasaki*.

121 Af andre domme kan nævnes *Desjardin v. Hunnewell* og *Curacao v. Solitron*.

122 ALR 5th, vol 88, Midler s. 631.

Udskydelsen kan ske indtil appelsagen er afsluttet i den fremmede domstol¹²³, og såfremt sagen endnu ikke er appelleret, kan retten give den sagsøgte en tilstrækkelig tidsperiode til at få dette gennemført.

Forinden behandlingen af undtagelserne nedenfor, skal det kort anføres, at det af hhv. RA62 § 7 og RA05 § 10 følger, at forum kan anerkende fremmede domme på andet grundlag, end efter betingelserne, eller i situationer der falder udenfor anvendelsesområdet. Baggrunden herfor er de samme comitygrunde, der blev fastslået af Justice Gray jf. afsnit 2.3.2¹²⁴. Retterne har bl.a. herunder anerkendt krav opstået i forbindelse med skilsmisser¹²⁵. Generelt er det vanskeligt at anføre noget om bestemmelsen, idet retten har en diskretionær mulighed for at benytte den. Resultatet afhænger derfor af, hvorvidt retten anser dommen for korrekt og ikke stridende mod amerikanske retsprincipper mv.

2.3.4.2. Må ikke anerkende – may not-tilfælde

2.3.4.2.1. Impartial tribunals¹²⁶ or procedures not compatible with due process of law¹²⁷

Af R3 § 482 (1)(a)¹²⁸ ses det, at en fremmed dom ikke må blive anerkendt, såfremt den fremmede domstol ikke havde upartiske domstole eller procedurer, der lever op til amerikansk due process. Forumdomstolen har en skønsmæssig bemyndigelse til at træffe beslutningen, idet der ikke er krav om bevis eller lignende herfor. Faktorer der kan medføre, at due process er krænket, kan være at domstolssystemet i landet er domineret af det politiske styre eller modparten, eller at en part ikke havde mulighed for at blive repræsenteret af advokat, fremskaffe dokumenter eller vidner. At udenlandske parter bliver behandlet anderledes end det afsigende lands egne borgere, kan være en indikation for, at R3 § 482 (1)(a) er overtrådt. Der er dog ikke en overtrædelse, såfremt udenlandske parter bliver bedt om at stille økonomisk sikkerhed til udgifterne i forbindelse med sagen, eller et udenlandsk firma skal være godkendt til at udøve forretninger i landet, som en forudsætning

123Se *Ingersoll v. Granger*.

124ALR 5th, vol 88, Midlers. 566.

125ALR 5th, vol 88, Midlers. 632-635.

126Hilton-doktrinenes krav om: "impartial administration of justice" samt "either prejudice in the court or in the system of laws under which it was sitting".

127Hilton-doktrinenes krav om: "full and fair trial abroad".

128Se herom R3, kommentar b.

for at få adgang til domstolssystemet.

Samme regler følger af RA62 § 4(a)(1) og RA05 § 4(b)(1). I hhv. New York og Californien har retten nægtet at anerkende domme fra hhv. Libyen og Iran, idet afgørelserne herfra ikke levede op til kravene¹²⁹. Under punktet hører også situationen, hvor sagsøgte aldrig har modtaget stævningen i det fremmede land, jf. *Vrosos v. Sarantopoulos*, hvor alene broderen til den egentlige debitor havde modtaget stævning, og engageret advokat på dennes vegne.

Generelt er det dog ikke et krav, at procedurene lever fuldstændigt op til amerikanske standarder. Såfremt forskellene ikke afviger radikalt fra forummets standarder, og sagsøgte har haft adgang til at fremlægge sin sag på retfærdig vis, anerkendes dommen¹³⁰. Af momenter der taler for, at dommen skal anerkendes er, at man er blevet repræsenteret af advokat¹³¹, at afgørelsen er afsagt af domstole i den vestlige verden¹³², at der er adskillelse mellem statsmagterne¹³³, og at sagsøgte har modtaget stævningen, såfremt der er tale om en udeblivelsesdom¹³⁴.

2.3.4.2.2. Rendering state did not have jurisdiction¹³⁵

En forudsætning for, at forumdomstolen kan anerkende dommen er, at den fremmede domstol havde jurisdiktion over den dømte, jf. R3 § 482 (1)(b), samt RA62 § 4(a)(2) og RA05 § 4(b)(2). Denne bestemmelse er den mest benyttede grund til, at forumdomstolen nægter at anerkende den fremmede dom. Hvis den fremmede domstol ikke havde jurisdiktion efter egne regler, er dommen ugyldig alene af denne grund, og vil nægtes anerkendt.

Såfremt den fremmede domstol havde jurisdiktion efter sine egne regler, skal de amerikanske stater, der følger R3 se på § 421, der fastslår hvornår retssikkerheden for den dømte, ifølge amerikansk ret er opfyldt. Den fremmede domstols jurisdiktion bliver normalt anerkendt, når den dømte enten var tilstede i territoriet¹³⁶, bor/boede der, og for så vidt angår selskaber, når de er registreret som værende selskab, efter de der gældende regler, jf. R3 §

129ALR 5th, vol 88, Midler s. 588.

130ALR 5th, vol 88, Midler s. 563.

131Fiske, *Emery & Associates v. Ajello*.

132Society of Lloyd's v. Ashenden.

133S.C. *Chimexim v. Velco Entreprises*.

134Se *Colonial Bank v. Worms*. Her kan RA62 § 4 (b)(1) eventuelt bruges.

135Hilton-doktrinen krav om: "before a court of competent jurisdiction".

136Mere end en kort ophold, som fx en mellemlanding eller en kort ferie, kræves dog.

421 (2)(a)-(k). Hvis den dømte dukkede op i den fremmede ret, og forsvarede det materielle i sagen, anses dette som et frafald af jurisdiktionforsvaret, jf. R3 § 421 (3), samt kommentar g hertil. Hvis den dømtes *eneste* formål med at dukke op var at betvivle jurisdiktionen, er det ikke klart, hvorvidt dette har retskraft i forum. Hvis der var tale om et bevismæssigt spørgsmål, fx om personen faktisk boede i landet, vil den fremmede domstols afgørelse normalt blive lagt til grund. Hvis der derimod er tale om et fortolkningsspørgsmål, eller et blandet faktisk/lovmæssigt spørgsmål, vil dette normalt blive afgjort af forumdomstolen igen¹³⁷.

For så vidt angår udeblivelsesdomme, er udgangspunktet, at der gives den samme anerkendelse, som i andre sager. Som nævnt følger det af R3 § 482 (1)(b), at domstolen ikke kan anerkende dommen, hvis den fremmede domstol ikke havde jurisdiktion. Derfor skal forum i udeblivelsestilfældet, gennemgå jurisdiktionsspørgsmålet mere tilbundsgående, idet der er risiko for, at den fremmede domstol ikke har behandlet dette¹³⁸. Selvom art. IV i Den amerikanske Forfatning, jf. ovenfor afsnit 2.3.1.2, ikke gælder i forbindelse med fremmede domme, er rationalet bag full faith and credit-klausulen grunden til, at staterne anerkender fremmede domme. Hvis den udenlandske dom er baseret på et lignende koncept som en amerikansk long arm statute¹³⁹, vil dommen blive anerkendt i forum såfremt¹⁴⁰:

- 1) den dømte modtog passende varsel om sagen,
- 2) reglerne i den fremmede stat blev fulgt og
- 3) udøvelsen af jurisdiktionen ikke er urimelig.

Dette ses bl.a. i *Tahan v. Hodgson*, hvor den israelske dom blev accepteret, selvom der var tale om en udeblivelsesdom¹⁴¹.

For så vidt angår RA62 § 4(a)(2) og RA05 § 4(b)(2) findes der enslydende specialregler i § 5, der fastslår, hvornår den fremmede domstol uden tvivl havde jurisdiktion over sagsøgte, og dermed udelukker anvendelse af RA62 § 4(a)(2) eller RA05 § 4(b)(2). Dette er tilfældet, når sagsøgte personligt er blevet stævnet i landet eller sagsøgte frivilligt har givet møde for

¹³⁷R3 § 482, kommentar c.

¹³⁸R3 § 481, kommentar i.

¹³⁹ A statute providing for jurisdiction over a nonresident defendant who has had contacts with the territory where the statute is in effect. Most state long-arm statute extend this jurisdiction to its constitutional limits, jf. Black's Law Dictionary – se bl.a. California long-arm statute "on any basis not inconsistent with the Constitution of this state or the United States., jf. California Code of Civil Procedure § 410.10.

¹⁴⁰R3, reporters note 4 til § 481.

¹⁴¹Herudover kan henvises til *Somportex v. Philadelphia Chewing Gum*, der også var en udeblivelsesdom.

retten. Det anses ikke som et frivilligt møde, hvis sagsøgte er mødt for at beskytte genstande, hvori der er gjort udlæg eller trussel om udlæg, eller alene for at anfægte jurisdiktionen. Endvidere er det udelukket at anfægte den fremmede stats jurisdiktion, såfremt sagsøgte i aftalen havde indgået værnetingsaftale med sagsøger om dette forum, eller sagsøgte havde bopæl i staten da sagen begyndte. Såfremt der er tale om en virksomhed som sagsøgt, er betingelsen i § 5 opfyldt, hvis virksomheden havde forretningssted i landet eller tvisten udspringer af en kontrakt indgået med sagsøger gennem dette kontor. Endvidere er krav opstået pga. sagsøgtes uheld ved bil- eller flyulykker omfattet, hvis ulykken er sket indenfor det fremmede lands grænser.

Opregningen i § 5(a) er ikke udtømmende, og forumdomstolen kan acceptere andre jurisdiktionsgrunde, jf. § 5(b). Dette er væsentligt at være opmærksom på, og blev bl.a. fastslået i *Bank of Montreal v. Kough*, hvor sagsøgte ikke havde accepteret canadisk værneting på trods af canadisk lovvalg. Retten i Californien udtalte her, at såfremt den fremmede domstol havde tiltaget sig jurisdiktion på samme måde, som en californisk domstol ville gøre efter statens egen long-arm statute¹⁴² i en lignende situation, og sagsøgte havde kontakter i landet, der indikerede en tilstrækkelig tilknytning, blev dommen anerkendt. Endvidere har en New York domstol fastslået¹⁴³, at såfremt jurisdiktionen er fastslået af et land der benytter common-law systemet, med procedurer der minder om amerikanske, skal der ske en indskrænkende fortolkning af det, der efter amerikansk standard anses som urimeligt i de udenlandske procedureregler.

I ALR 5th, vol 88, Midler s. 594-603 findes adskillige domseksempler der illustrerer, hvornår jurisdiktionen er blevet accepteret hhv. afvist vedr. RA62¹⁴⁴. Generelt kan det siges, at der i kontraktssituationen ikke skal meget til, før den fremmede dom anerkendes, jf. *Soloman v. Biederman*. Her blev den engelske udeblivelsesdom anerkendt i en situation, hvor den eneste kontakt sagsøgte havde i England var dennes repræsentants møde med sælger i en time. Al anden henvendelse var foregået gennem sagsøgtes kontor i New York¹⁴⁵. Et køb på en ferietur af en antik porcelænsfigur, er dog ikke tilstrækkeligt til, at forum skal acceptere en udeblivelsesdom fra det fremmede land hvor figuren er anskaffet, jf. *Siedler v. Jacobsen*.

142Se ovenfor note 139.

143Canadian Imperial Bank v. Saxony Carpet.

144Praksis er også relevant for RA05 pga. den enslydende ordlyd af § 5.

145Sagsøgte havde hverken kontor eller gjorde andre forretninger i England.

2.3.4.2.3. Jurisdiction over subject matter¹⁴⁶

Af RA62 § 4(a)(3) og RA05 § 4(b)(3) følger, at retten ikke må anerkende dommen, såfremt den fremmede domstol ikke havde jurisdiktion over sagens materielle indhold. Her findes en forskel mellem de nævnte bestemmelser og R3. I R3 er der tale om en afvisningsgrund hvor retten *kan* nægte at anerkende en fremmed dom, jf. § 482(2)(a), hvorimod retten efter RA62 § 4(a)(3) og RA05 § 4(b)(3) ikke *må* anerkende en fremmed dom, hvis tvisten går på jurisdiktion over sagens materielle indhold. Ejendom der faktisk befinder sig i USA, eller rettigheder der følger direkte af amerikansk lovgivning, såsom patent-, varemærke- eller ophavsrettigheder, har fremmede domstole forudsætningsvis ikke jurisdiktion over, jf. kommentar a og d til § 482(a)(a). Der er altså ikke tale om, hvorvidt det er rette forum i den fremmede domstol (fx den ene eller anden byret) der har behandlet sagen, men derimod tale om det materielle spørgsmål under behandling. I *Mercandino v. Devoe*¹⁴⁷ blev det fastslået, at den i amerikansk ret udviklede ”minimum contacts”-grundsætning¹⁴⁸ også var gældende i sager med et internationalt snit. Retten udtalte her: ”Under this test sufficient contacts are established when a nonresident seeking to avail himself of some benefit within a state affirmatively acts in a manner which he knows or should know will result in significant impact within the forum state”. Hvis dette krav er opfyldt, har den fremmede domstol jurisdiktion over sagens genstand.

2.3.4.3. Kan nægte anerkendelse – need not-tilfælde

Udover de tilfælde hvor forumdomstolen ikke må anerkende den fremmede dom, findes der i R3 § 482(2)(a)-(f), RA62 § 4(b)(1)-(6) samt RA05 § 4(c)(1)-(8) regler, hvorunder retten kan nægte anerkendelse¹⁴⁹. Reglerne er enslydende i de nævnte bestemmelser, dog er der i RA62 og RA05 en yderligere afvisningsgrunde vedrørende ”inconvenient forum” i forhold til R3, mens RA05 derudover har tilføjet to nye afvisningsgrunde i § 4(c)(7)-(8).

---

¹⁴⁶Hilton-doktrinen krav om ”a court of competent jurisdiction”.

¹⁴⁷Behandlet i Born s. 1050-1051.

¹⁴⁸Først udviklet i *Shoe v. State of Washington*.

¹⁴⁹Som nævnt ovenfor, hører ”jurisdiction over subject matter” under dette afsnit vedr. R3, jf. § 482(2)(a).

2.3.4.3.1. Defendant did not receive notice of the proceeding in sufficient time¹⁵⁰

Reglerne herom findes i R3 § 482(2)(b), RA62 § 4(b)(1) og RA § 4(c)(1). Bestemmelserne fastslår, at sagsøgte skal have modtaget orientering om sagen i tilstrækkelig tid til at forsvare sig. I denne situation har sagsøgte dermed modtaget stævningen, modsat *Vrosos v. Sarantopoulos*, hvor dette ikke var sket. I den allerede nævnte *Farrow v. Singh*, forsøgte sagsøgte bl.a. at komme uden om anerkendelsen, for så vidt angår det specificerede del af beløbet, på denne baggrund. Retten udtalte, at såfremt sagsøgte reelt har frembragt en svarskrift – selv på kort tid – og dette er udtryk for et egentligt svar på tiltale, er bestemmelsen ikke relevant. Endvidere følger det af *Salisbury Plumbing v. Carpenter*, at tidshorisonten skal leve op til kravene i den fremmede domstol, og ikke reglerne i den nu anerkendende domstol¹⁵¹. For så vidt angår R3 illustrerer *Ackermann v. Levine* kravet, der er en smule anderledes end RA62-kravet. Her var en amerikaner blevet dømt i en udeblivelsessag i Tyskland. Retten udtalte: ”service of process must satisfy both the statute under which service is effectuated and constitutional due process”. For så vidt angår den første del, den lovmæssige overholdelse i den fremmede stat, udtalte retten, at sagsøger skulle overholde reglerne, der følger af Haagerkonventionen af 15. november 1965¹⁵², idet USA er part af denne konvention¹⁵³. Dette var sket, idet den tyske domstol havde fremsendt forkyndelsen til det tyske konsulat i New York, der havde videresendt denne med anbefalet brev til sagsøgte. Endvidere skulle kravene ifølge føderal ret overholdes, hvilket var dommens anden betingelse (and constitutional due process). At man her skal overholde føderal ret, og ikke statslig ret skyldes, at forum altid er underlagt sine egne (formelle) processuelle krav¹⁵⁴. Hvis sagen havde været ført i en statslig domstol, havde domstolens skulle have overholdt sine egne processuelle regler.

Der findes hermed en forskel mellem stater der benytter R3, og stater der har implementeret RA62 eller RA05.

150Hilton-doktrinen krav om: ”the due citation (or voluntary appearance) of the defendant”.

151For flere domme, se ALR 5th, vol 88, Midler s. 605-608.

152Se Gomard s. 254 for de 4 metoder, der kan benyttes. USA har ikke taget forbehold for nogle af de 4, jf. *Ackermann v. Levine*.

153USA tiltrådte konventionen d. 14. august 1967 og Danmark d. 2. august 1969.

154Se herom *Brilmayer* s. 315-318.: ”Thus the traditional rule that the procedural law of the forum should apply seems quite consistent with interestest analysis and its cousins”, jf. s. 316. Hvad der menes med procedural law, ses samme side: ”Rules having to do with how the forum’s court handle cases, as opposed to how such cases come out, are procedural”.

2.3.4.3.2. Judgment obtained by fraud¹⁵⁵

Reglerne herom følger af R3 § 482(2)(c), RA62 § 4(b)(2) og RA05 § 4(c)(2), alle med enslydende ordlyd. Når der her tales om svig, menes der svig (extrinsic) ved måden hvorpå, den vindende part har frarøvet den tabende muligheden for at fremføre sin(e) påstand(e) i retten eller lign. (det formelle vedr. dommens afsigelse)¹⁵⁶. Hvis der derimod er tale om svig (intrinsic) vedr. det materielle i sagen, fx at den vindende part har forfalsket dokumenter eller lign., skal retten i USA henvise sagsøgte til at appellere sagen i det fremmede system. I *Farrow v. Singh* afslog retten af benytte denne bestemmelse til fordel for sagsøgte¹⁵⁷.

2.3.4.3.3. Judgment conflict with another final and conclusive judgment

Efter R3 § 482(2)(e), RA62 § 4(b)(4) samt RA05 § 4(c)(4), kan en fremmed dom nægtes anerkendt, hvis dommen strider mod en anden endelig dom, der er anerkendelsesværdig. Efter R3 vil forum normalt foretrække den sidst afsagte af to modstridende domme, men er ikke forpligtet hertil¹⁵⁸. Hvis en senere afsagt fremmed dom, strider mod en allerede anerkendt dom i en søsterstat, er der intet princip der fastslår, at forum automatisk skal anerkende søsterstatsdommen, jf. kommentar g til § 482. Derimod er forumdomstolen forpligtet til at acceptere en afvisningsgrund, der er fastslået af en søsterstat, jf. reporters note 4, under ”jernklausulen” i Den amerikanske Forfatning, hvis afvisningen er sket med hjemmel i R3 § 482. Dette gælder dog ikke, såfremt afvisningen i den første stat skyldtes manglende jurisdiktion over den sagsøgte, hvis retten nægtede at anerkende pga. manglende gensidighed eller en anden (lovmæssig) grund i den første stat, der ikke følger af § 482, jf. reporters note 4. I *Biggelaar v. Wagner* fastslog retten, at en amerikansk sagsøgt havde frafaldet sig retten til at påberåbe sig RA62 § 4(b)(4), idet han faktisk havde fremtrådt for den hollandske ret, havde behandlet sagen materielt samt accepteret dommen herfra.

2.3.4.3.4. Contrary to an agreement between the parties

I R3 § 482(2)(f), RA62 § 4(b)(5) og RA05 § 4(c)(5) ses det, at forum kan nægte

---

¹⁵⁵Hilton-doktrinen krav om: ” fraud in procuring the judgment”.

¹⁵⁶Se kommentar e til § 482, og ALR 5th, vol 88, Midler s. 564.

¹⁵⁷Se herudover *Fairchild v. Prometso*, *Norkan Lodge v. Gillum* og *Nova Scotia v. Tschabold Equipment*, med samme resultat.

¹⁵⁸Se *Byblos Bank v. Surketi* behandlet i Cumulative Annual Supplement (2008) til R3, side 351.

anerkendelse, hvis dommen er afsagt af en anden domstol, end der følger af parternes værnetingsaftale. Dette gælder både hvor der er aftalt værneting i et andet land, jf. *Bremen v. Zapata Off-shore*¹⁵⁹, og hvor der er aftalt voldgiftsbehandling, jf. *Scherk v. Alberto-Culver*, se reporters note 5 til R3 § 482. Når der er tale om kommercielle transaktioner, i hvert fald når parterne har forholdsvis samme styrkeforhold, er der ikke tvivl herom. En part kan dog have frafaldet sig værnetingsaftalen, enten direkte eller stiltiende, ved at have behandlet sagens materielt i den fremmede domstol. Hvis den fremmede domstol har fastslået, at dette er sket, er denne afgørelse normalt bindende for forumdomstolen, jf. kommentar h til § 482. At der kan ske frafald af værnetingsaftalen, blev fastslået i den allerede nævnte *Biggelaar v. Wagner*, jf. afsnit 2.3.4.3.3.

2.3.4.3.5. Seriously inconvenient forum

I RA62 og RA05 er der fastsat yderligere afvisningsgrunde, end følger af R3. Dette krav følger af RA62 § 4(b)(6) og RA05 § 4(c)(6). Bestemmelserne fastslår, at retten kan nægte at anerkende den fremmede dom, hvis det fremmede forum var ”seriously inconvenient” for den dømte. Undtagelsen til anerkendelse gælder alene, såfremt den fremmede domstol har haft jurisdiktionen på baggrund af en personlig stævning. Der er tale om en konkret vurdering fra forums side, men såfremt den sagsøgte havde ”significant contacts with the foreign country during the formation or performance of the contract¹⁶⁰” kan bestemmelsen ikke bruges. Dvs. at undtagelsen alene kan benyttes, hvor den fremmede domstol fik jurisdiktion over sagsøgte, grundet dennes tilstedeværelse i det afsigende land, og kontrakten ikke havde andre tilknytningsmomenter til landet. Dette følger modsætningsvis af den allerede nævnte dom *Colonial Bank v. Worms*, hvor retten afslog at nægte anerkendelsen, idet kontrakten og sagsøgte havde adskillige tilknytningsmomenter til England¹⁶¹.

2.3.4.3.6. Tilføjelser til RA05

I RA05 er der blevet indsat to yderligere bestemmelser, hvorunder forumdomstolen kan

---

¹⁵⁹Behandlet i Brilmayer s. 446-451.

¹⁶⁰ALR 5th, vol 88, Midler s. 565.

¹⁶¹Yderligere domme findes i ALR 5th, vol 88, Midler s. 624-628.

nægte anerkendelse. Dette drejer sig om de konkrete tilfælde, hvor den sagsøgte kan bevise, at der konkret har været en høring som er i strid med amerikansk ”due process”, jf. RA05 § 4(c)(7), selvom den fremmede domstol normalt lever op hertil, eller der er ”substantial doubt about the integrity of the rendering court”, jf. RA05 § 4(c)(8).

I RA05 er der yderligere indsat to bevisbyrderegler, der fastslår, at parten der ønsker dommen anerkendt skal bevise, at forholdet falder indenfor RA05’s område, jf. § 3(c), mens den sagsøgte i forumdomstolen har bevisbyrden for, at en af nægtelsesgrundene i hhv. RA05 § 4(b)-(c) er tilstede.

Afslutningsvis er der i RA05 indsat en forældelsesbestemmelse i § 9, hvorefter det er udelukket at anerkende en fremmed dom, hvis der er forløbet 15 år efter den fremmede doms afsigelse.

2.3.4.4. Gensidighed – særlige stater

I de stater der har implementeret RA62, har enkelte indført det som en betingelse, at det er gensidighed, før anerkendelse kan ske.

I staterne Florida, Idaho, Maine, North Carolina, Ohio og Texas har retten muligheden for at nægte anerkendelse med gensidighed som begrundelse, mens der er krav om gensidighed i Massachusetts og Georgia¹⁶². I New Hampshire findes der et gensidighedskrav, men dette gælder alene for canadiske domme¹⁶³. I praksis har parterne, der hhv. vil have dommen anerkendt eller nægtet anerkendt, benyttet ekspertvidneudsagn fra advokater i det fremmede land, jf. *Banque Libanaise v. Khreich* og *Hunt v. BP Exploration*, hvor hhv. en libanesisk dom blev nægtet anerkendt, mens en engelsk dom blev anerkendt, grundet ekspertvidneudsagnene. Begge domme er fra Texas. I RA05 har man fastholdt udgangspunktet om, ikke at kræve gensidighed. Baggrunden herfor er, at ”there was insufficient evidence to establish that a reciprocity requirement would have greater effect on encouraging foreign recognition of U.S. Judgments than does the approach taken by the act” og fortsatte med ”the certainty and uniformity provided by the.. (rejection of a reciprocity requirement)... creates a stability in this area that facilitates international transactions”¹⁶⁴. I ALI-forslaget fra 2005, se afsnit 2.3.4.6 nedenfor, har man indtaget det modsatte synspunkt.

---

¹⁶²Born s. 1032-1033, note 10, samt *Houst. J. of Int. Law*, Silberman s. 353, note 87.

¹⁶³*Houst. J. of Int. Law*, Silberman s. 353, note 88.

¹⁶⁴Born s. 1032, note 9.

2.3.4.5. Ordre public-forbeholdet

I hhv. R3 § 482(2)(d), RA62 § 4(b)(3) samt RA05 § 4(c)(3) findes der én yderligere grund, hvorunder forum kan nægte at anerkende den fremmede dom - ordre public-forbeholdet. R3 og RA05 har enslydende ordlyd, hvor det fastslås, at ordre public undtagelsen kan benyttes, hvis enten søgsmålsgrunden eller selve dommen er i strid med amerikansk ordre public. RA62 derimod henviser alene til søgsmålsgrunden, og ikke selve domsresultatet¹⁶⁵.

Ordre public bestemmelsen er en opsamlingsbestemmelse, jf. reporters note 1 til R3 § 482. At en søgsmålsgrund isoleret set ikke kunne benyttes ved samme søgsmål i USA, er ikke tilstrækkeligt til, at benytte bestemmelsen¹⁶⁶, ligesom et lovvalg af den fremmede domstol, der er anderledes end det valg forum ville have truffet, ikke berettiger hertil, jf. kommentar f, samt reporters note 1. Ordre public undtagelsen er blevet beskrevet som: "enforcement will usually be accorded the judgment except in situations where the original claim is repugnant to fundamental notions of fairness and decency of the enforcing forum"¹⁶⁷. Resultatet i *Southwest Lifestock v. Ramon*, note 175, er dog ikke nødvendigvis det resultat, der ville være blevet fastslået i alle stater: "It is to be noted that the question of "repugnance" has been variously interpreted in the various cases.. as referring to the general type of claim itself, to the factors necessary to prove the claim generally, or to the particular facts of the individual claim itself"¹⁶⁸.

Der er adskillige domme¹⁶⁹, der behandler emnet angående public policy, idet argumentet ofte fremføres af sagsøgte. Generelt skal der i USA meget til, før forum nægter at anerkende den fremmede dom under ordre public undtagelsen, jf. bl.a. *McCord v. Jetspray*, hvor retten fastslog, at undtagelsen kunne benyttes hvis: "where the judgment tended clerly to

---

¹⁶⁵At RA62 alene henviser til søgsmålsgrunden, og ikke selve domsresultatet, kom til udtryk i dommen *Southwest Lifestock v. Ramon*, hvor forum med henvisning til den texanske lovs ordlyd fastslog, at selve søgsmålsgrunden ikke var i strid med texansk ordre public, hvorfor man konkret acceptere en rente på 48 % (hvor der i en lignende situation Texas var lagt et loft på 6 %). Resultatet var uden tvivl i strid med ordre public i Texas, men selve søgsmålsgrunden var ikke, hvorfor dommen blev tillagt materiel retskraft. Dommen er behandlet i *Born* s. 1067-1069, samt kommentar 5 s. 1070-1071.

¹⁶⁶Se bl.a. *Scoles* s. 1335: "modern decisions have enforced foreign judgments in circumstances when the original claim would not have been entertained". Se også *Born* s. 1069.

¹⁶⁷Se *Se R2* kommentar c til § 117.

¹⁶⁸ALR 5th, vol 88, *Midler* s. 564f.

¹⁶⁹Se bl.a. *Somportex v. Philadelphia Chewing Gum*, *Ackermann v. Levine*, *Telnikoff v. Matusевич* og *Leo Feist v. Debmar* samt ALR 5th, vol 88, *Midler* s. 612-620.

undermine the public interest, the public confidence in the administration of the law, or the security for individual rights of personal liberty or of private property”¹⁷⁰. I den allerede nævnte *Farrow v. Singh* udtalte retten, at ordre public undtagelsen har et meget snævert anvendelsesområde vedr. kontrakter indgået af kompetente parter, og i *Curacao v. Solitron*, at almindelige forretningsmæssige risiko ikke kan fanges af bestemmelsen.

De ovenfor nævnte domme er behandlet efter RA62. Af domme, der har benyttet R3, kan nævnes den allerede omtalte *Somportex v. Philadelphia Chewing Gum*. Her fastslog retten, at medtagelsen af udgifter til advokat samt tabt goodwill under erstatningskravet, ikke var i strid med amerikansk ordre public, selvom posterne ikke kunne have været medtaget i en normal under en ren national sag¹⁷¹. Herudover kan nævnes *Ackermann v. Levine*, hvor retten fastslog, at ikke-dokumenterede udgifter afholdt af en tysk advokat, (når der var tvivl om hvorvidt han overhovedet var antaget), kunne medføre, at denne del af udgifterne kunne nægtes anerkendt under ordre public-undtagelsen¹⁷².

Afslutningsvis skal det anføres, at forumdomstole i USA har benyttet ordre public undtagelsen, såfremt den sagsøgte er blevet dømt til at betale et erstatningskrav, der udspringer af en injurielkrænkelser, jf. *Telnikoff v. Matusевич*¹⁷³. Efter Den amerikanske Forfatning er der vide ytringsfriheds beføjelser, og såfremt det fremmede land har idømt erstatningen på baggrund af mindre ytringsfrihedsvenlige bestemmelser, hvor fx bevisbyrden er anderledes end i USA, benyttes ordre public undtagelsen på sådanne krav.

2.3.4.6. Kort om American Law Institute (ALI)-forslaget¹⁷⁴

ALI-forslaget blev præsenteret i 2005, og var tænkt som et føderalt lovforslag, der skulle erstatte al statslig lovgivning vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede domme. Baggrunden for forslaget var de daværende forhandlinger om en multinational traktat om jurisdiktion og domme. Da dette arbejde ophørte, blev forslaget omskrevet til en føderalt lovforslag. Det er til dato ikke blevet indført i USA, og har ifølge både Silberman og Graving lange udsigter forinden dette sker.

---

¹⁷⁰ALR 5th, vol 88, Midlers s. 616-617.

¹⁷¹Se ALR 4th, Fed, Vol 13, Shapiro s. 205-206.

¹⁷²Born s. 1064-1065.

¹⁷³Dommen er behandlet i ALR 5th, vol 88, Midlers s. 614, Lookofsky s. 750, Born s. 1065-1067, Scoles s. 1335, note 12 samt af Brilmayer s. 807-810 Se andre domme vedr. injurielkrænkelser i ALR 5th, vol 88, Midlers s. 614-615.

¹⁷⁴Se *Houst. J. of Int. Law*, Silberman (der er medforfatter til forslaget) s. 359-361, *Mich. St. J. of Int. Law*, Graving s. 291-292, note 14 og s. 302, Born s. 1017-1018 og s. 1033, note 12-13 og Lookofsky og Hertz s. 752-753.

Af materielle ændringer i forslaget kan det nævnes, at man (igen¹⁷⁵) har opstillet en betingelse om gensidighed i forslagens § 7. Baggrunden herfor, er at man af denne vej, ønsker at ”tvinge” fremmede stater til at anerkende amerikanske domme. Herudover findes der i forslaget en ændret tilgang til jurisdiktionsspørgsmålet mv.

Generelt vil den væsentligste ændring for en udenlandsk domhaver være, såfremt ALI-forslaget vedtages, at denne ikke længere skal tage hensyn til de forskellige delstaters løsning af problemet, men derimod alene de føderale regler.

3. Komparativ analyse af Danmark og USA

3.1. Indledning

Som nævnt ovenfor i afsnit 2.2.4, er der ikke helt klarhed over, hvorvidt Danmark anerkender fremmede domme på ulovbestemt grundlag. I det følgende vil der først være en sammenligning af den lovmæssige løsning efter dansk ret med det amerikanske udgangspunkt (afsnit 3.2), mens der i de følgende afsnit (3.3-3-6), vil tages udgangspunkt i de 4 af Arnt Nielsen opstillede punkter, der er behandlet i afsnit 2.2.4. På denne måde vil sammenligningen være fuldt dækkende.

3.2. Hovedreglerne

Det danske udgangspunkt efter RPL § 223 a er klart. Danske domstole må ikke anerkende fremmede domme, medmindre Justitsministeren har truffet en bestemmelse herom, eller der er indgået en traktat med et fremmed land. Da denne bemyndigelse ikke er blevet udnyttet, anerkendes fremmede domme ikke i danske domstole. Udgangspunktet i amerikansk ret efter både R3, RA62 og RA05 er modsat, idet man her indtager det standpunkt, at en fremmed dom skal anerkendes, og dermed lægges til grund i den amerikanske domstol. På trods af at der i Danmark sondres mellem den processuelle virkning og materielle betydning af fremmede domme, har en tabende part fra udlandet, ved en anerkendelsessag i Danmark, ret til at få sagen behandlet forfra. Virkningen heraf er, at den vindende part i udlandet bliver pålagt at føre sagen endnu engang, hvilket tids- og omkostningsmæssigt er en stor byrde. Den tabende part har selvfølgelig også denne byrde, men får herudover et ”ekstra forsøg” til

---

¹⁷⁵Ligesom i Hilton-dommens flertals-afgørelse.

at vinde sagen, hvilket ikke ville have været tilfældet, hvis der havde været tale om en ren national retsplejebehandling i udlandet. Dette vil ikke være tilfældet efter amerikansk ret, idet domstolens behandling af en fremmed dom koncentrerer sig om, hvorvidt de opstillede formelle betingelser i hhv. R3, RA62 eller RA05 er opfyldt. Den tabende part i det fremmede land får dermed, efter hovedreglen i USA, ikke muligheden for, at få endnu en materiel behandling af sagens genstand. Dermed bliver den vindende part ikke pålagt at føre sagen endnu engang, og parternes mellemværende er dermed afklaret efter den første endelige afgørelse, ligegyldigt hvor i verden den er truffet.

At det danske system ikke favoriserer det tids- og økonomisk besparende er afgørelsen U 1964.74 H et eksempel på. Som nævnt i afsnit 2.2.2 gik der 5 år og 7 måneder forinden sagsøger, efter afgørelsen i Holland, (igen) vandt sagen i Danmark. Sagsøger havde været tvunget til at føre en omfattende bevisførelse i den danske domstol, herunder nye parts- og vidneforklaringer, hvorefter den danske domstol, kom til samme resultat som den hollandske domstol. I dag ville samme situation ikke have opstået, grundet indførelsen af domsforordningen i dansk ret. Problemet er dog stadig tilstede med amerikanske domme, idet domme herfra ikke er omfattet af domsforordningens område, og Justitsministeren ikke har benyttet sin bemyndigelse i RPL § 223 a. At det amerikanske system er bygget på common-law traditionen, kunne være et argument for, at der ikke skal ske en ændring heri. Dette argument er dog vanskeligt at opretholde, idet domsforordningen forpligter Danmark til at anerkende domme fra Storbritannien, der også bygger på common-law traditionen. Endvidere medfører udvidelsen af EU, at danske domstole skal anerkende domme fra de nye medlemsstater, hvorfor Danmark af denne (indirekte) vej forpligtes til at anerkende flere udenlandske domme. Eftersom USA er en stor samhandelspart for Danmark, er det vanskeligt at forstå, at afgørelser om kontraktsretlige forhold mellem en dansk og en amerikansk part skal afgøres anderledes, end tilfældet er mellem en dansk og en europæisk part. Man kunne endvidere forestille sig, at et ændret dansk udgangspunkt, kunne være et moment medvirkende til, at parterne i dansk/amerikanske tvister, ville vælge at løse deres juridiske problemstillinger ved de almindelige domstole, i stedet for gennem voldgiftsbehandling, hvor både Danmark og USA har ratificeret New York konventionen af 10. juni 1958.

Det ovenfor anførte omkring virkningen af dansk ret, skal dog modificeres en smule for så vidt angår yderligere bevisførelse, såfremt den sagsøgte har underkastet sig værneting i udlandet, jf. U 1955.407 SH, hvor den sagsøgte blev nægtet at få foretaget en syn- og skønsforretning i Danmark. Når en part har accepteret det fremmede værneting, vil den danske domstol være mindre tilbøjelig til at tillade yderligere bevisførelse i den nye behandling. Dvs. den danske domstol vil faktisk lægge det samme til grund som den fremmede domstol, men er stadigvæk ikke bundet af det fremmede forums lovvalg, fortolkning af de valgte regler, eller vægtningen af det faktuelle grundlag. Derfor har den tabende part, selv i værnetingssituationen, muligheden for endnu en prøvelse i det danske domstolssystem.

3.3. Arnt Nielsens punkt 1

Som nævnt tager de følgende fire afsnit i specialet udgangspunkt i de af Arnt Nielsen opstillede fire punkter, nævnt ovenfor i afsnit 2.2.4.

Arnt Nielsens fire principper bygger på, at hovedreglen efter afsigelsen af U 2001.1949 Ø er, at danske domstole anerkender fremmede domme, såfremt de 4 betingelser er opfyldt. Udgangspunkterne er derfor ens i hhv. Danmark og USA, og sammenligningen vil derfor gå på de forskellige omstændigheder, hvorunder retten kan nægte at anerkende.

Det første punkt Arnt Nielsen opstiller, er at den fremmede domstol skal have indirekte international kompetence. Hermed ser Arnt Nielsen på den fremmede domstols jurisdiktionskompetence. Ved fortolkningen af den indirekte internationale kompetence følger modsætningsvis, at den fremmede domstol ikke nødvendigvis behøver at have tiltaget sig kompetencen, efter regler der er svarende til de danske jurisdiktionsregler. Arnt Nielsen har derfor opstillet et begrebsapparat, der fastslår, at jurisdiktionen skal bygge på internationale standarder.

I amerikansk ret må forumdomstolen ikke anerkende den fremmede dom, medmindre den fremmede domstol havde jurisdiktion over sagsøgte, jf. R3 § 482 (1)(b), samt RA62 § 4(a) (2) og RA05 § 4(b)(2). Som redegjort for i afsnit 2.3.4.2.2, findes der i hhv. R3 § 421 og § 5 i RA62 og RA05 regler, der fastslår hvornår den fremmede domstol uden tvivl havde jurisdiktion over den sagsøgte. Det generelle indtryk efter disse bestemmelser er, at en

sagsøgt der har en tilknytning til det fremmede forum, som er mere end blot sporadisk, ikke kan benytte jurisdiktionsforsvaret som begrundelse for, at dommen skal nægtes anerkendt. Udeblivelsesdomme anerkendes som hovedregel også, og efter R3, er der opstillet tre betingelser, der skal være opfyldt før dommen kan anerkendes, nemlig at den dømte modtog passende varsel om sagen, at reglerne i den fremmede stat blev fulgt og at udøvelsen af jurisdiktionen ikke er urimelig. Idet Danmark, ligesom USA, er part i Haagerkonventionen af 15. november 1965 omkring forkyndelser af stævninger i udlandet, vil en dansk domstol også acceptere en udeblivelsesdom fra den fremmede domstol, under disse betingelser. Reglen om, at man skal modtage passende varsel, er overensstemmende med reglen i USA om, at "the defendant recieved notice of the proceeding in sufficient time" behandlet i afsnit 2.3.4.3.1. At danske domstole ikke vil acceptere udeblivelsesdomme, såfremt sagsøgte ikke har modtaget stævningen, følger af U 1964.200 Ø behandlet i afsnit 2.2.5. Her nægtede den danske domstol bl.a. at anerkende udeblivelsesdommen fra Mexico, på baggrund af, at hustruen ikke havde modtaget et varsel om, at sagen var kørende i Mexico. Efter amerikansk ret, er det efter RA62 og RA05 endvidere en betingelse, at den fremmede domstol havde jurisdiktion over sagens materielle genstand, hvilken betingelse efter R3 er gjort til en nægtelsesgrund retten kan vælge at benytte. Samme betingelse må som udgangspunkt følge af Arnt Nielsens pkt. 1. Såfremt sagens materielle genstand ikke har nogen tilknytning til den fremmede stat, vil danske domstole heller ikke anerkende dommen, idet den fremmede domstol hermed ikke kan siges at have indirekte international kompetence.

Det netop anførte finder ikke anvendelse, hvis parterne har valgt at aftale værneting i den fremmede stat. Denne undtagelse følger af R3 § 482(2)(f), RA62 § 4(b)(5) og RA05 § 4(c)(5), og eftersom der i dansk ret gælder en grundsætning om aftalefrihed, vil danske domstole ikke underkende fremmede domme, der er afsagt i et land, der følger af parternes aftale. Parterne har i en værnetingssituation, gennem deres aftale, givet den fremmede domstol indirekte kompetence. Såfremt sagen er behandlet i et andet forum, end følger af parternes værnetingsaftale, men den sagsøgte faktisk har foretrådt for den fremmede domstol og her behandlet sagen i sin helhed, vil amerikanske domstole ikke nægte at anerkende den fremmede dom, jf. afsnit 2.3.4.3.4. Samme resultat vil følge efter dansk ret, hvilket støttes på dansk rets almindelige regler om aftalefrihed og ratihabering af

efterfølgende ændringer. Ved faktisk at behandle sagens materielle genstand i et fremmed forum, der er anderledes end det aftalte, har parten accepteret det nye forum. Parten har dermed givet det fremmede forum indirekte kompetence, og den sagsøgte kan i det danske forum, der nu er blevet bedt om at anerkende dommen, ikke komme uden om at skulle acceptere denne, ved at henvise til aftalens værnetingsaftale. I en sådan situation vil den danske domstol fastslå, at den fremmede domstol (der er anderledes end følger af værnetingsaftalen) lever op til kravet om, at have indirekte international kompetence.

3.4. Arnt Nielsens punkt 2

Den anden betingelse Arnt Nielsen har opstillet, er at den fremmede dom skal fremtræde i det væsentlige rigtig, hvilket bl.a. kan understøttes af, hvor udførlig dommen er, om den er begrundet, om domstolen har anvendt en lovgivning, den er fortrolig med, typisk sin egen lov, og om dommen opfylder almindelige retsprincipper. Dette punkt opstiller adskillige punkter, hvor man efterlades med det indtryk, at den danske dommer skal se på, om den fremmede dom i sin helhed fremtræder som korrekt afsagt. Der er her ikke tale om, at der skal ske endnu en tilbundsgående materiel prøvelse af sagens genstand i Danmark, men derimod om dommen fra en umiddelbar betragtning er afsagt under korrekte forhold, der i sin essens svarer til de forhold, der ville have været opfyldt, hvis sagen var afgjort i Danmark. Specielt kravet om, at dommen skal opfylde almindelige retsprincipper, ligger sig tæt op af det amerikanske krav om, at dommen skal leve op til due process of law, jf. afsnit 2.3.4.2.1. I amerikansk ret, er dette krav ikke opfyldt, hvis en part, ikke har mulighed for at præsentere sin sag på retfærdig vis, f.eks ved at der ikke er upartiske domstole, idet de er styret af modparten eller regeringen, eller ved at parten ikke har mulighed for at blive repræsenteret af en advokat, fremskaffe dokumenter, vidner mv. Danske domstole vil komme til samme resultat, såfremt en af de nævnte momenter er tilstede, idet de nævnte momenter automatisk er opfyldt i Danmark. Derfor er der på dette punkt ikke forskel mellem dansk og amerikansk ret.

For så vidt angår den fremmede domstols anvendelse af den korrekte lovgivning, skal den danske domstol dog foretage en vurdering af, om den fremmede domstols anvendelse af de internationale privatretlige regler, er sket på korrekt et grundlag. For at foretage denne

vurdering, er den danske domstol nødt til at foretage en materiel bedømmelse af den fremmede doms lovvalg. Dette forudsætter en materiel bedømmelse af parternes mellemværende, ved f.eks. at se på hvilket land kontrakten har sin nærmeste tilknytning til. I de amerikanske regler findes der ikke en bestemmelse, der fastslår, at forumdomstolen skal se på den materielle anvendelse af de internationale privatretlige regler hos den fremmede domstol. Derfor er der her forskel mellem Danmark og USA, hvorfor det af Arnt Nielsen opstillede punkt 2, går længere i sin bedømmelse af den fremmede dom, end hvad de amerikanske domstole er berettigede til efter R3, RA62 og RA05. Denne konklusion støttes også af, at det i Hilton-doktrinen fastslås, at: ”*the merits of the case should not, in an action brought in this country upon the judgment, be tried afresh, as on a new trial or on appeal, upon the mere assertion of the party that the judgment was erroneous in law or in fact*”, jf. ovenfor afsnit 2.3.2.

Ved bedømmelsen af Arnt Nielsens punkt to er konklusionen derfor, at de danske domstole går længere i sin bedømmelse, end er tilfældet efter de amerikanske regler. De amerikanske domstoles bemyndigelse til at undersøge den fremmede dom, går i sin helhed på de formelle krav. Dette følger af en sammenfattende gennemlæsning af de betingelser, hvorunder de amerikanske domstole ikke må anerkende eller kan nægte at anerkende den fremmede dom. Arnt Nielsens krav om, at den danske domstol skal se på, hvorvidt dommen i det væsentlige fremtræder rigtig, hvorunder det skal undersøges om den er begrundet, lægger op til en undersøgelse, der går videre end det rent formelle omkring den fremmede domstols kompetence. Derfor er konklusionen, at de danske domstole i deres prøvelse af den fremmede dom, skal gå længere end tilfældet er for de amerikanske domstole. De amerikanske domstole har ikke muligheden for at se på dommens materielle konklusion, hvorimod de danske domstole i samme situation er forpligtet hertil.

Det skal dog kort anføres, at det faktum at danske domstole har en forpligtelse til at foretage denne materielle vurdering, stadigvæk er mere anerkendelsesvenlig, end tilfældet er, hvis reglen i RPL § 223 a benyttes efter sin ordlyd. Her har en tabende part, som anført ovenfor afsnit 3.2, ret til at få sagens genstand behandlet i sin helhed, og herunder at få foretaget de samme parts- og vidneforklaringer mv.

3.5. Arnt Nielsens punkt 3

Det tredje punkt fastslår, at den fremmede dom ikke må lide af sådanne fejl eller mangler, at dommen skal tilsidesættes helt eller delvis. Dette punkt er meget bredt, og der kan ikke udledes noget konkret fra ordlyden. Derfor kan den danske domstol under dette punkt henføre adskillige af de krav, der er nedskrevet i R3, RA62 og RA05. Udover de allerede nævnte omstændigheder i afsnittene ovenfor, kan nævnes at kravet ”judgment obtained by fraud”. Det amerikanske krav er her alene koncentreret omkring svig ved opnåelsen af dommen, og ikke svig i selve kontraktsforholdet. En ordlydsfortolkning af Arnt Nielsens pkt. 3 udelukker ikke, at også svig i selve kontraktsforholdet vil kunne fanges under bestemmelsen.

De omstændigheder, der er nævnt som yderligere ”need not”-bestemmelser i RA05 vil endvidere høre under anvendelsesområdet for pkt. 3.

Generelt er det vanskeligt at foretage en sammenligning med den amerikanske ret ud fra dette punkt, idet ordlyden er meget vid. Der er tale om en processuel version af aftalelovens § 36, og såfremt Arnt Nielsens 4 punkter, på baggrund af U 2001.1949 Ø, er udtryk for den danske retsstilling ved anerkendelse af fremmede domme, kunne det ønskes, at dette punkt blev yderligere beskrevet, idet den fremmede domhaver ellers står foran en vanskelig opgave, når han skal vurdere sin retsstilling i forhold til dansk ret.

3.6. Arnt Nielsens punkt 4

Det sidste punkt Arnt Nielsen fremfører, er at dommen ikke må stride mod dansk ordre public. Ovenfor i afsnit 2.2.5 er dette krav blevet beskrevet på den måde, at den fremmede dom ikke må stride mod de fundamentale principper, hvorpå det danske retssystem bygger, hvorved forstås, at der ikke må være et sammenstød med danske retlige, moralske, etiske, sociale, økonomiske eller politiske opfattelser. I amerikansk ret er kravet blevet defineret som ”enforcement will usually be accorded the judgment except in situations where the original claim is repugnant to fundamental notions of fairness and decency of the enforcing forum”, jf. ovenfor afsnit 2.3.4.5. Essensen i disse beskrivelser er ens, og generelt er der ikke nogen væsentlig forskel mellem kravene i hhv. Danmark og USA.

I begge retssystemer er der et meget snævert anvendelsesområde for ordre public undtagelsen indenfor det privatretlige område, jf. U 1956.912 SH og McCord v. Jet Spray, hvor retten i sidstnævnte fastslog, at undtagelsen alene kunne benyttes: ”where the judgment tended clerly to undermine the public interest, the public confidence in the administration of the law, or the security for individual rights of personal liberty or of private property”. I amerikansk ret er det endvidere fastslået, at såfremt der er tale om kompetente parter, i almindelige kontraktsforhold, har undtagelsen et meget snævert anvendelsesområde¹⁷⁶, og at almindelige forretningsmæssige risiko ikke kan fanges af bestemmelsen¹⁷⁷. Der er ikke tvivl om, at almindelige forretningsmæssige risici ikke vil blive omfattet af ordre public undtagelsen i dansk ret, ligesom kompetente parter skal acceptere mere, end der vil være tilfældet, hvis parternes styrkeforhold er ulige. Da både Danmark og USA tilhører den vestlige verden, er muligheden for anvendelsen af forbeholdet endnu mindre, idet landenes kulturniveau ikke er væsens forskellige på det processuelle område.

I dansk ret vil mange af de forhold, der er specificeret i R3, RA62 og RA05, kunne fanges af ordre public undtagelsen. Dette følger af beskrivelsen af de danske processuelle grundsætninger i afsnit 2.2.5, hvor upartisk sagsbehandling, lige adgang for parterne til kontradiktion og bevisførelse samt meddelelse om sagsanlæg og dom, er nævnt som værende områder, der vil kunne fanges af dansk ordre public. Disse områder er i amerikansk ret blevet nedskrevet som områder, hvorunder retten kan nægte at anerkende den fremmede dom. Hvorvidt undtagelserne decideret er nedskrevet, eller kan fanges af den generelle ordre public bestemmelse, har ikke væsensforskel, for en endelige anerkendelse eller nægtelse af den fremmede dom. For en part, der ønsker sin fremmede dom anerkendt, er de mere uopnåede amerikanske krav dog lettere tilgængelige, hvilket er medvirkende til, at denne part bedre kan forudse sin retsstilling, end tilfældet er efter dansk ret.

Det er i afsnit 2.2.5 anført, at danske domstole vil benytte ordre public undtagelsen på de meget store erstatningssummer (punitives damages) der tildeles i amerikansk ret. Sådanne pønale erstatningssummer kan ikke rummes indenfor dansk rets almindelige regler om hhv. positiv opfyldelsesinteresse og negativ kontraktsinteresse. At ordre public undtagelsen vil

---

176Se Farrow v. Singh.

177Se Curacao v. Solitron.

blive anvendt i dette tilfælde, støttes af den litteratur, der har beskrevet Haagerkonferencen for International Privatrets udkast til en global domskonvention på det civilretlige område¹⁷⁸. Af Scoles fastslås det s. 1326, note 16 at: "It is a safe assumption that the award of punitive damages will be regarded as a violation of public policy by all EU countries". Endvidere kan denne konklusion støttes på, at forslaget til den globale domskonvention havde undtaget amerikanske domme vedrørende "punitive", "excessive" og "tribe damages", fra sit anvendelsesområde¹⁷⁹, hvilket fra amerikansk side var blevet accepteret. Hermed var det forudsat, at sådanne domme alligevel ville blive fanget af de europæiske ordre public undtagelser, hvorfor man allerede på forhånd, valgte at undtage kravene.

4. Konklusion

I de ovenfor stående afsnit er der redegjort for, hvorledes henholdsvis Danmark og USA anerkender fremmede civilretlige domme i deres retssystem. Konklusionen herpå er, at Danmark efter RPL § 223 a ikke anerkender fremmede domme afsagt udenfor domsforordningens område. Det modsatte standpunkt tages i de amerikanske stater, hvor reglen er, at staterne anerkender domme afsagt i fremmede lande, såfremt den fremmede dom ikke falder ind under en af de undtagelser, der følger af enten R3, RA62 eller RA05. Flere steder i specialet gør jeg, på mere eller mindre direkte måde, opmærksom på, at jeg er af den overbevisning, at den danske Justitsminister bør udnytte sin bemyndigelse i RPL § 223 a. Dette vil sikre parterne en endelig afklaring af deres mellemværende ved den første endelige afgørelse, ligegyldigt om den er truffet i Danmark eller USA. Hermed ville man spare parterne for at skulle føre retssager om de samme ting i både Danmark og USA, hvilket procesøkonomisk ville være bedre for de involverede parter. Arnt Nielsen har, som fastslået i afsnit 2.2.4, udlagt U 2001.1949 Ø som en undtagelse til det danske udgangspunkt, hvorefter danske domstole efter retspraksis, kan anerkende fremmede domme. Jeg har betvivlet hvorvidt Arnt Nielsens udlægning af denne dom er korrekt.

Afslutningvis har foretaget en komparativ analyse af de danske og amerikanske regler. Denne sammenligning er sket med både den danske regel efter retsplejeloven, og med den af Arnt Nielsen opstillede regel. Konklusionen på sidstnævnte er, at der ikke er væsensforskelle mellem de danske og amerikanske domstoles løsning af modellen. Det ses dog, at de danske domstole går videre i sin behandling af den fremmede dom end de amerikanske domstole, idet danske domstole

---

178 Se Scoles s. 1324-1326 og Retsvidenskabeligt Tidsskrift, 2001, Arnt Nielsen.

179 Retsvidenskabeligt Tidsskrift, 2001, Arnt Nielsen s. 203 og s. 221-222.

er berettigede til at foretage en lettere materiel bedømmelse af den fremmede dom, modsat de amerikanske, der alene kan se på de formelle forhold ved den fremmede dom.

Som en sidste kommentar vil jeg gerne opfordre Justitsministeren til at udnytte sin bemyndigelse i RPL § 223 a til at anerkende domme afsagt i USA. Arbejdet med en global domskonvention ser ikke ud til at bære frugt, og derfor vil det være en procesøkonomisk besparelse for de involverede parter, hvis der skete en ændring i det danske standpunkt. Der er ikke anledning til at tro, at forholdene i USA ikke lever op til de retsprincipper, som det danske retssamfund bygger på. Og såfremt selve domsresultatet fra den amerikanske stat er i strid med danske retsprincipper, er de af Arnt Nielsen opstillede punkter, tilstrækkelig brede til at fange sådanne afgørelser. Man kunne dog ønske, at de 4 punkter blev specificeret bedre ud, således at parterne får lettere ved at vurdere sin retsstilling. Her kunne der eksempelvis tages udgangspunkt i enten RA62 eller RA05, der fungerer tilfredsstillende i USA.

5. Forkortelses- og litteraturliste

- ALR 4th, Fed, Vol 13, Shapiro* 13 American Law Review Federal 208, Cases and Annotations, Valid Judgment of court of foreign country as entitled to extraterritorial effect in federal district court, Sheldon R. Shapiro, J.D.
- ALR 4th, Vol 13, Wakefield* 13 American Law Review, Judgments of courts of foreign country as entitled to enforcement or extraterritorial effect in state court, Wanda Ellen Wakefield, s. 1109-1122.
- ALR 5th, Vol 88, Midler* American Law Reports, Annotations and Cases, Volume 88, 2001, 88 ALR5th 545, Construction and Application of Uniform Foreign Money-Judgments Recognition Act, by Jay M. Midler, J.D.
- Am.Jur.2d, Executions* American Jurisprudence, Second edition, volume 30, Executions and Enforcements of Judgments, 2005.
- Arnt Nielsen:* Peter Arnt Nielsen, International privat- og procesret, 1997. Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- A. Nielsen i Erhvervsjuridisk tidsskrift 2007.190* LL.M Peter Arnt Nielsen, Erhvervsjuridisk tidsskrift 2007.190.
- Benitez* Alberto Manuel Benitez, An Introduction To The United States Legal System – Cases and Materials, 2006.
- Betænkning nr. 634, 1971* Betænkning om udlæg og udpantning. Afgivet af det af Justitsministeriet den 19. januar 1952 nedsatte udvalg.
- Black's Law Dictionary* Black's Law Dictionary, Eight Edition, Bryan A. Garner, Editor in Chief.
- Borum* O. A. Borum, Lovkonflikter – Lærebog i International Privatret, 8. oplag, under medvirken af Allan Philip, København 1970. G.E.C. Gads Forlag.
- Born* Gary B. Born & Professor Peter R. Ruthledge, International Civil Litigation in United States Courts, Fourth Edition, 2007, Aspen Publishers, Kluwer Law International.
- Brilmayer* Brilmayer & Goldsmith, Conflict of Laws Cases and Materials, Fifth Edition, 2002. Aspen Publishers.

<i>Clark</i>	David S. Clark & Tugrul Ansay, Introduction To The Law Of The United States, 2. Edition, 2002
<i>Columbia L. Review, Reese</i>	Willis Reese, 50 Columbia Law Review, The Status in this country of judgments rendered abroad, s. 783-800.
<i>Cumulative Annual Supplement (2008)</i>	Restatement of the Law: The foreign Relations Law of the United States, Cumulative Annual Supplement, for use in 2008.
<i>Ehrenzweig</i>	Albert A. Ehrenzweig & Erik Payne, Private International Law, A Comparative Treatise on American International Conflicts Law, Including the Law of Admiralty. Volume II. Special Part. Jurisdiction, Judgments, Persons (Family), 1973.
<i>Feiman</i>	Jay M. Feiman, Law 101 – Everything You Need To Know About The American Legal System.
<i>Fletcher</i>	George P. Fletcher & Steve Sheppard, American law in a global context – The basics, 2005.
<i>FT-Tidende 2004-05 (2. Samling), Tillæg A, Bind VII</i>	Folketingstidende, 2004-2005 (2. Samling), Tillæg A, Bind VII.
<i>Gomard:</i>	Bernhard Gomard og Michael Kistrup, Civilprocessen, 6. udgave, 2007. Thomson Forlaget A/S.
<i>Houst. J. of Int. Law, Silberman</i>	Linda Silberman, The Impact of Jurisdictional Rules and Recognition practice on International Business Transactions: The U.S. Regime, 26 Houston Journal of International Law, s. 327-362.
<i>Hürwitz</i>	Stephan Hürwitz, Tvistemaal, 1941
<i>International Commercial Arbitration</i>	Gary B. Born, International Commercial Arbitration, Volume I & II, 2009.
<i>International erhvervsret</i>	Peter Arnt Nielsen, International erhvervsret, 1. udgave 1999.
<i>International handelsret</i>	Peter Arnt Nielsen, International handelsret, 1. udgave, 1. oplag. Forlaget Thomson A/S, København 2006.
<i>International Skilsmisse- og separationsret</i>	Torsten Svénné Schmidt, International Skilsmisse- og separationsret, 1972. Juristforbundets Forlag.
<i>Juristen, Hvidberg</i>	Otto Hvidberg, Juristen 1970, 52. årgang s. 392-402

<i>Komparativ ret</i>	Ole Lando, Kort indføring i komparativ ret, 2. udgave, 2004
<i>Lando</i>	Ole Lando, Udenrigshandelsretten III, International Procesret. Domstolens kompetence, fuldbyrdelse af fremmede domme. Dansk og international handelsvoldgift, 3. udgave, 1993.
<i>Lookofsky</i>	Joseph Lookofsky & Ketilbjørn Hertz, Transnational Litigation and Commercial Arbitration – An Analysis of American, European and International Law, Second Edition, 2004. DJØF.
<i>Lookofsky og Hertz</i>	Joseph Lookofsky og Ketilbjørn Hertz, International privatret på formuerettens område, 4. udgave, 2008.
<i>Mich. St. J. of Int. Law, Graving</i>	Richard J. Graving, The carefully drafted 2005 Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act cures a serious constitutional defect in its 1962 predecessor, Michigan State Journal of International Law, Volume 16 (2007-2008), s. 289-314.
<i>Munch-Petersen</i>	H. Munch-Petersen, Den danske retspleje, 2. udgave, 1924
<i>Philip</i>	Allan Philip, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, 1976.
<i>R3</i>	Restatement of the Law Third, The Foreign relations of the United States, Volume 1, As adopted and promulgated by the American Law Institute at Washington D.C, May 14, 1986.
<i>RA62</i>	Uniform Foreign Money-Judgments Recognition Act, 1962.
<i>RA05</i>	Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act, 2005.
<i>Restatement of the Law (Second): Foreign Relations Law of the United States</i>	Restatement of the Law (Second): Foreign Relations Law of the United States. As adopted and promulgated by The American Law Institute at Washington May 26 th , 1962. American Law Institute Publishers, 1965.
<i>Retsvidenskabeligt Tidsskrift, 2001, Arnt Nielsen</i>	Peter Arnt Nielsen, Retsvidenskabeligt Tidsskrift, årgang 2001, s. 201-226. Se http://www.rettid.dk/artikler/20010201.pdf .
<i>Ross</i>	Ole Stig Andersen, Tyge Lehmann, Per Magid og Alf Ross Lærebog i folkeret – Introduktion til den almindelige folkeret i fredstid, 5. reviderede udgave, 1976, Nyt nordisk forlag Arnold Busck, København.

<i>RT 1932/33, Tillæg A 1</i>	Rigsdagstidende 1932/33, Tillæg A 1 sp. 3117-3130. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. Fremsat i Landstinget den 25. Oktober 1932 af Justitsminister Zahle.
<i>Scoles</i>	Eugene F. Scoles, Peter Hay, Patrick J. Borchers & Symeon C. Symeonides, <i>Conflicts of Laws</i> , Fourth Edition, 2004, Thomson West Group.
<i>Svenne Schmidt</i>	Torben Svenne Schmidt, <i>International formueret</i> , 2. udgave, 2000.
<i>Tidsskrift for Rettsvitenskap, Lando</i>	Ole Lando, <i>Tidsskrift for Rettsvitenskap</i> side 271-321 , årgang 78, 1965
<i>U 1934 B. 1-15, Munch Petersen</i>	H. Munch Petersen, <i>Ugeskrift for retsvæsen</i> , 1934.
<i>U 1971 B.181, H. Kallehauge</i>	H. Kallehauge, <i>Ugeskrift for retsvæsen</i> , 1971.
<i>Ulla Fabricius</i>	Ulla Fabricius, <i>Lov om fragtaftaler ved international vejtransport (CMR)</i> , 3. udgave, 2005.
<i>Ørsted</i>	Ørsted, <i>Eunomia IV</i> , København 1822

6. Domsliste

6.1. Danske domme

J.U. 1855.413
J.U. 1860.142
J.U. 1890.142
U 1890.962 VLD
U 1894.1341 SH
U 1910.463 SH
U 1912.464.
U 1912.728 SH.
U 1915.1003 HD
U 1917.211 H
U 1917.429
U 1934.236 SH
U 1936.471 H
U 1938.960 Ø
U 1939.296 H
U 1939.588 SH
U 1939.919 ØLD
U 1942.652 H
U 1955.407 SH
U 1956.912 SH
U 1964.74 H
U 1964.200 Ø
SHT 1968.40
U 1982.227 Ø
U 2000.631 H
U 2001.1949 Ø
U 2006.1914 V

6.2. Amerikanske domme

Det kursiverede illustrerer dommenes navn i specialeteksten.

Hilton v. Guyot, 159 U.S. 113, 16 S.Ct. 139, 40 L.Ed. 95 (1895)

Fauntleroy v. Lum, 210 U.S. 230 (1908)

The Sark (1912, DC La) 245 F 909

Johnston v. Companie Generale Transatlantique, 242 N.Y. 381, 388, 152 N.E. 121, 123 (1926)

Cowans v. Ticonderoga Pulp & Paper Co (1927) App Div 120, 219 NYS 284, app desmd 245 NY 573, 157 NE 862 and affd 246 NY 603, 159 NE 669

Erie v. Tompkins, 304 U.S. 64, 58 S.Ct. 817, 82. L.Ed. 1188 (1938)

Klaxon Co v. Stentor Electric Manufacturing Co. 313 U.S. 48, 61 S.Ct. 1020, 85 L.Ed. 1477 (1941)

Compania Mexicana Rediodifusora Franteriza v. Spann (1941, DC Tex) 41 F Supp 907

Shoe Co. v. State of Washington, 326 U.S. 310 (1945)

Leo Feist, Inc. v. Debmar Publishing Co., 232 F. Supp. 623 (D.Pa. 1964)

Svenska Handelsbanken v. Carlson (1966, DC Mass) 258 F Supp 448

Petition of Bloomfield S.S. Co (1969, DC NY) 298 F Supp 1239, affd (CA2) 422 F2d 728

Somportex Ltd. v. Philadelphia Chewing Gum Corp 318 F. Supp. 161 (E.D. Pa. 1970)

The Bremen v. Zapata Off-Shore Co, 407 U.S. 1, 92 S.Ct. 1907, 32 L.Ed.2d 513 (1972)

Island Territory of Curacao v. Solitron Devices Inc. 489 F.2d 1313 (2d Cir 1973)

Scherk v. Alberto-Culver Co, 417 U.S. 506, 94 S.Ct. 2449, 41 L.Ed.2d 270 (1974)

Siedler v. Jacobsen, 86 Misc. 2D 1010, 383 N.Y.S.2d 833 (App. Term 1976)

Fairchild, Arabatzis & Smith Inc. v. Prometso (Produce & Metals Co. Ltd., 470, F. Supp. 610 (S.D.N.Y. 1979)

Bank of Montreal v. Kough 430 F. Supp. 1243 (N.D. Cal. 1977, judgment aff'd 612 F.2d 467 (9th Cir. 1980).

Mercandino v. Devoe & Reynolds, Inc. 436 A.2d. 942 (N.J. Super. 1981)

Tahan v. Hodgson, 662 F.2d 862, 213 U.S App.D.C. 306 (1981)

Colonial Bank v. Worms, 550 F. Supp. 55 (S.D.N.Y. 1982)
J.G. Mailaender Druckmaschinenfabrik GmbH & Co K.G v. Otto Iscenschmid Corp., 88 A.D.2d 654, 450 N.Y.S.2d 533 (2d Dep't 1982)
Hunt v. BP Exploration Co. (Libya) Ltd. 580 F. Supp. 304 (N.D. Tex 1984)
Norkan Lodge Co. Ltd. v. Gillum, 587, F. Supp. 1457 (N.D. Tex 1984)
Salisbury Plumbing & Heating Co. v. Carpenter, 131, Ill. App. 3D 829, 86, Ill. Dec. 839, 476 N.E.2d 15 (5th Dist 1985)
Ackermann v. Levine, 788 F.2d 830 (2d Cir 1986)
Ingersoll Mill. Mach. Co v. Granger, 833, F.2d 680 (7th Cir. 1987)
Bank of Nova Scotia v. Tschabold Equipment Ltd., 51 Wash. App. 749, 754, P.2d 1290 (Div. 1 1988)
Fiske, Emery & Associates v. Ajello, 41, Conn. Supp. 376, 577, A2d 1139 (Super. Ct. 1989)
Banque Libanaise Pour Le Commerce v. Khreich, 915 F.2d 1000 (5th Cir. 1990) reh'g denied (Dec. 14 1990)
Vrosos v. Sarantopoulos, 195 Ill. App. 3D 610, 142 Ill. Dec. 352, 552 N.E.2d 1093 (1st Dist, 1990).
Soloman Ltd. v. Biederman and Co., Inc., 177 A.D.2d 350, 576 N.Y.S.2d 118 (1st Dep't 1991)
Desjardin Ducharme v. Hunnewell, 411 Mass. 711, 585 N.E.2d.321 (1992)
McCord v. Jet Spray Intern. Corp., 874 F. Supp. 436 (D. Mass. 1994)
Seetransport Wiking Trader Schiffahrtgesellschaft MBH & Co., Kommanditgesellschaft v. Navimpex Centrale Navala, 29 F.3d 79 (2d Cir. 1994)
Canadian Imperial Bank of Commerce v. Saxony Carpet Co., Inc. 899 F. Supp. 1248 (S.D.N.Y. 1995), summarily aff'd, 104 F. 3d 352 (2d Cir. 1996)
Mayekawa Mfg. Co., Ltd. v. Sasaki, 76, Wash. App. 791, 888, P2d 183 (Div 1 1995)
Biggelaar v. Wagner, 978 F. Supp. 848 (N.D. Ind. 1997)
Farrow Mortg. Services Pty. Ltd v. Singh, 3 Mass L. Rptr. 552, 1995 WL 809561 (Mass. Super. Ct. 1995) aff'd 42 Mass App. Ct. 1103, 675 N.E.2d 445 (1997)
Allstate Ins. Co. v. Administratia Asigurarilor de Stat, 962 F. Supp 420 (S.D.N.Y. 1997)
Telnikoff v. Matusевич 702 A.2d 230 (Md. 1997)
Philips Electronics, N.V. v. New Hampshire Ins. Co., 295 Ill. App. 3D 895, 230 Ill. Dec. 102, 692 N.E. 2D 1268 (1st Dist. 1998)
S.C. Chimexim S.A. v. Velco Enterprises Ltd., 36 F. Supp. 2D 206 (S.D.N.Y. 1999).
Southwest Lifestock And Trucking Co., Inc. v. Ramon 169 F.3d 317 (5th Cir. 1999)
Society of Lloyd's v. Ashenden, 233, f3d 473 (7th Cir. 2000)
Byblos Bank Europe S.A v. Surketi, 12 Misc.3d 792, 798, 819 N.Y.S.2d 412, 417, affirmed as modified 40 A.D.3d 497, 837 N.Y.S.2d 54 (2007)

7. Bilag

7.1. Bilag 1 – Uniform Foreign Money-Judgments Recognition Act, 1962 (RA62)

§ 1 (Definitions)

As used in this Act:

(1) "foreign state" means any governmental unit other than the United States, or any state, district, commonwealth, territory, insular possession thereof, or the Panama Canal Zone, the Trust Territory of the Pacific Island, or the Ryukyu Islands;

(2) "foreign judgment" means any judgment of a foreign state granting or denying recovery of a sum of money other than a judgment for taxes, a fine or other penalty, or a judgment for support in matrimonial or family matters.

§ 2 (Applicability)

This Act applies to any foreign judgment that is final and conclusive and enforceable where rendered even though an appeal therefrom is pending or it is subject to appeal.

§ 3 (Recognition and Enforcement)

Except as provided in section 4, a foreign judgment meeting the requirements of section 2 is conclusive between the parties to the extent that it grants or denies recovery of a sum of money. The foreign judgment is enforceable in the same manner as the judgment of a sister state which is entitled to full faith and credit.

§ 4 (Grounds for Non-recognition)

(a) A foreign judgment is not conclusive if

- (1) the judgment was rendered under a system which does not provide impartial tribunals or procedures compatible with the requirements of due process of law;
- (2) the foreign court did not have personal jurisdiction over the defendant; or
- (3) the foreign court did not have jurisdiction over the subject matter.

(b) A foreign judgment need not be recognized if

- (1) the defendant in the proceedings in the foreign court did not receive notice of the proceedings in sufficient time to enable him to defend;
- (2) the judgment was obtained by fraud;
- (3) the (cause of action)(claim for relief) on which the judgment is based is repugnant to the public policy of this state;
- (4) the judgment conflicts with another final and conclusive judgment;
- (5) the proceeding in the foreign court was contrary to an agreement between the parties under which the dispute in question was to be settled otherwise than by proceedings in that court; or
- (6) in the case of jurisdiction based only on personal service, the foreign court was a seriously inconvenient forum for the trial of the action.

§ 5 (Personal Jurisdiction)

(a) The foreign judgment shall not be refused recognition for lack of personal jurisdiction if

- (1) the defendant was served personally in the foreign state;
- (2) the defendant voluntarily appeared in the proceedings, other than for the purpose of protecting property seized or threatened with seizure in the proceedings or of contesting the jurisdiction of the court over him;
- (3) the defendant prior to the commencement of the proceedings had agreed to submit to the jurisdiction of the foreign court with respect to the subject matter involved;
- (4) the defendant was domiciled in the foreign state when the proceedings were instituted, or, being a body corporate had its principal place of business, was incorporated, or had otherwise acquired corporate status, in the foreign state;
- (5) the defendant had a business office in the foreign state and the proceedings in the foreign court involved a (cause of action)(claim for relief) arising out of business done by the defendant through that office in the foreign state; or
- (6) the defendant operated a motor vehicle or airplane in the foreign state and the proceedings involved a (cause of action)(claim for relief) arising out of such operation.

(b) The courts of this state may recognize other bases of jurisdiction.

§ 6 (Stay in Case of Appeal)

If the defendant satisfies the court either that an appeal is pending or that he is entitled and intends to appeal from the

foreign judgment, the court may stay the proceedings until the appeal has been determined or until the expiration of a period of time sufficient to enable the defendant to prosecute the appeal.

§ 7 (Savings Clause)

This Act does not prevent the recognition of a foreign judgment in situations not covered by this Act.

§ 8 (Uniformity of Interpretation)

This Act shall be so construed as to effectuate its general purpose to make uniform the law of those states which enact it.

§ 9 (Short Title)

This Act may be cited as the Uniform Foreign Money-Judgments Recognition Act.

§ 10 (Repeal)

(The following Acts are repealed)

- (1)
- (2)
- (3)

§ 11 (Time of effect)

This Act shall take effect _____.

7.2. Bilag 2 – Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act, 2005 (RA05)

Section 1. Short title

This (act) may be cited as the (Uniform Foreign-Country Money Judgments Recognition Act of 2005).

Section 2. Definitions.

In this (act):

- (a) "Foreign-country" means a government other than
  - (i) the United States;
  - (ii) a state, district, commonwealth, territory or insular possession of the United States; or
  - (iii) any other government with regard to which the decision in this state as to whether to recognize the judgment of that government's courts is initially subject to determination under the Full Faith and Credit Clause of the United States Constitution.
- (b) "Foreign-country judgment" means any judgment of a court of a foreign-country.

Section 3 (Application)

- (a) Except as otherwise provided in subsection (b), this (act) applies to a foreign-country judgment to the extent that the foreign-country judgment
  - (1) grants or denies recovery of a sum of money; and
  - (2) under the law of the foreign-country where rendered, is final, conclusive, and enforceable.
- (b) This (act) does not apply to a foreign-country judgment, even if the foreign-country judgment grants or denies recovery of a sum of money, to the extent that the foreign-country judgment is
  - (1) a judgment for taxes;
  - (2) a fine or other penalty; or
  - (3) a judgment for divorce, support, or maintenance, or other judgment rendered in connection with domestic relations.
- (c) The party seeking recognition of a foreign-country judgment has the burden of establishing that this (act) applies to the foreign-country judgment.

Section 4. Standards for Recognition of Foreign-Country Judgment.

- (a) Except as otherwise provided in subsections (b) and (c), a court of this state shall recognize a foreign-country judgment to which this (act) applies.
- (b) A court of this state may not recognize a foreign-country judgment if:
  - (1) the foreign-country judgment was rendered under a judicial system that does not provide impartial tribunals or procedures compatible with the requirements of due process of law;
  - (2) the foreign court did not have the personal jurisdiction over the defendant; or
  - (3) the foreign court did not have jurisdiction over the subject matter.
- (c) A court of this state need not recognize a foreign-country judgment if:
  - 1. the defendant in the proceeding in the foreign court did not receive notice of the proceeding in sufficient time to enable the defendant to defend;
  - 2. the foreign-country judgment was obtained by fraud that deprived the losing party of an adequate opportunity to present its case;
  - 3. the foreign-country judgment or the (cause of action)(claim for relief) on which the foreign-country judgment is based is repugnant to the public policy of this state or of the United States;
  - 4. the foreign-country judgment conflicts with another final and conclusive judgment;
  - 5. the proceeding in the foreign court was contrary to an agreement between the parties under which the dispute in question was to be determined otherwise than by proceedings in that foreign court;
  - 6. in the case of jurisdiction based only on personal service, the foreign court was a seriously inconvenient forum for the trial of the action;
  - 7. the foreign-country judgment was rendered in circumstances that raise substantial doubt about the integrity of the rendering court with respect to the foreign-country judgment; or the specific proceeding in the foreign court leading to the foreign-country judgment was not compatible with the requirements of due process of law.
- (d) The party resisting recognition of the foreign-country judgment has the burden of establishing that one of the grounds for non-recognition stated in subsection (b) or (c) exists.

Section 5. Personal Jurisdiction

(a) A foreign-country judgment may not be refused recognition for lack of personal jurisdiction if:

- (1) the defendant was served personally in the foreign-country;
- (2) the defendant voluntarily appeared in the proceeding, other than for the purpose of protecting property seized or threatened with seizure in the proceeding or of contesting the jurisdiction of the court over the defendant;
- (3) the defendant, before the commencement of the proceeding, had agreed to submit to the jurisdiction of the foreign court with respect to the subject matter involved;
- (4) the defendant was domiciled in the foreign-country when the proceeding was instituted or was a corporation or other form of business organization that had its principal place of business on, or was organized under the laws of, the foreign-country;
- (5) the defendant had a business office in the foreign-country and the proceeding in the foreign court involved a (cause of action)(claim for relief) arising out of business done by the defendant through that office in the foreign-country; or
- (6) the defendant operated a motor vehicle or airplane in the foreign-country and the proceeding involved a (cause of action)(claim for relief) arising out of that operation.

(b) The list of bases of bases for personal jurisdiction in subsection (a) is not exclusive, and the courts of this state may recognize other bases of personal jurisdiction as sufficient to support a foreign-country judgment.

Section 6. Procedure for Recognition of Foreign-Country Judgment.

(a) If recognition of a foreign-country judgment is sought as an original matter, the issue of recognition shall be raised by filing an action seeking recognition of the foreign-country judgment.

(b) If recognition of a foreign-country judgment is sought in a pending action, the issue may be raised by counterclaim, crossclaim or affirmative defense.

Section 7. Effect of recognition of Foreign-Country Judgment under this (Act).

If the court in a proceeding under section 6 finds that the foreign-country judgment is entitled to recognition under this (act) then, to the extent that the foreign-country judgment grants or denies recovery of a sum of money, the foreign-country judgment is:

- (a) conclusive between the parties to the same extent as the judgments of a sister state entitled to full faith and credit; and
- (b) enforceable in the same manner and to the same extent as a judgment rendered in this state.

Section 8. Stay of Proceedings Pending Appeal of Foreign-Country Judgment.

If a party establishes that an appeal from an appeal from a foreign-country judgment is pending or will be taken, the court may stay any proceedings with regard to the foreign-country judgment until the appeal is concluded, the time for appeal expires, or the party appealing has had sufficient time to prosecute the appeal and has failed to do so.

Section 9. Statute of Limitations.

An action to recognize a foreign-country judgment must be commenced within the earlier of the time during which the foreign-country judgment is effective in the foreign-country or 15 years from the date that the foreign-country judgment became effective in the foreign-country.

Section 10. Savings Clause.

This (act) does not prevent the recognition under principles of comity or otherwise of a foreign-country judgment not within the scope of this (act).

Section 11. Uniformity of Interpretation.

In applying and construing this uniform act, consideration must be given to the need to promote uniformity of the law with respect to its subject matter among states that enact it.

Section 12. Repeal.

The following (acts) are repealed:

- (a) Uniform Foreign Money-Judgments Recognition Act of 1962.
- (b)

Section 13. Effective Date.

(a) This (act) takes effect...

(b) This (act) applies to all actions commenced on or after the effective date of this (act) in which the issue of recognition of a foreign-country judgment is raised.